

30 TRADICIONÀRIUS, 30 PRESENTACIONS

Al llarg d'aquestes 30 edicions els programes o els dossiers del Tradicionàrius, primer cicle, després festival i més tard festival internacional, han inclòs una presentació. La major part signades pels seus autors o, quan no hi consta, l'equip d'organització de cada moment. Mentre preparàvem l'edició 30 ens hem adonat que recopilar totes les presentacions en un dossier permetia fer-se una idea dels propòsits, de l'evolució i d'algunes valoracions de persones amb graus diversos de vinculació amb el festival.

De la declaració inicial de l'any 1988, signada per en Jordi Fàbregas però en nom d'un col·lectiu d'una desena de persones, explicitant els objectius de la proposta fins la reflexió de l'Antoni Batista sobre la música, les persones i la societat, periodistes, escriptors, músics, activistes i alguns polítics ens han fet la deferència de presentar de forma completament altruista el Tradicionàrius. A tots ells, de nou, el nostre agraïment.

Per cert, fent la revisió ens hem adonat que cap dona ha presentat mai el Tradicionàrius i això, malgrat la nostra culpabilitat evident, és absolutament imperdonable. Hi posarem remei.

Volem remarcar també que dos dels autors de les presentacions, l'Eduard Delgado i l'Albert Musons, persones importantíssimes pel Tradicionàrius, l'Artesa i la cultura graciencina, no hi són entre nosaltres però sí permanentment a la nostra memòria.

Qui tingui la paciència de revisar-les podrà fer-se una idea de l'evolució del Tradicionàrius en el context de gairebé 30 anys d'història del país.

ÍNDEX 30 TRADICIONÀRIUS, 30 PRESENTACIONS

Presentació Xavier Valls i Serra. Regidor - President del Consell Municipal del Districte de Gràcia Jordi Fàbregas	Tradicionàrius 1988 - 1r Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Tradicionàrius 89	Tradicionàrius 1989 - 2n Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Benvinguts a Tradicionàrius	Tradicionàrius 1990 - 3r Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Quatre anys de Tradicionàrius	Tradicionàrius 1991 - 4r Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Jordi Roura i Llauredó. Centre de Recursos i Documentació del Folklore - C.R.D.F. Vila de Gràcia	Tradicionàrius 1992 - 5è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Ramon Manén i Folch	Tradicionàrius 1993 - 6è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Artur Blasco	Tradicionàrius 1994 - 7è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Marcel Casellas	Tradicionàrius 1995 - 8è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Artur Gaya i Iglesias. Quico, el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries	Tradicionàrius 1996 - 9è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Toni Torrents	Tradicionàrius 1997 - 10è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Toni Torregrosa	Tradicionàrius 1998 - 11è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Ferran Riera	Tradicionàrius 1999 - 12è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Tradicionàrius 00 Eduard Delgado. Director de l'Observatori Interarts	Tradicionàrius 2000 - 13è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Presentació Josep Vicent Frechina	Tradicionàrius 2001 - 14è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Romanço de La Faràndula Jaume Arnella	Tradicionàrius 2002 - 15è Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular
Tradicionàrius 03 Pep Fornés	Tradicionàrius 2003 - 16a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Tradicionàrius 04 Xevi Planas	Tradicionàrius 2004 - 17a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Tradicionàrius 2005 Josep Bargalló i Valls	Tradicionàrius 2005 - 18a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius

Història i futur al Tradicionàrius 2006 Tradicionàrius 2006 - 19a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Albert Musons. Conseller de Cultura de Gràcia

Vintè aniversari del C.A.T. Tradicionàrius 2007 - 20a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Ricard Martínez. Regidor del Districte de Gràcia
Folk arreu de la ciutat
Xevi Planas

Benvingut i Benvolgut CAT Tradicionàrius 2008 - 21a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Guillem Espriu i Avedaño. Regidor del Districte de Gràcia
Entrem a la tercera fase
Jordi Fàbregas, Esteve León, Quim Soler i Isidre Pelàez. L'equip de direcció del C.A.T.
Romanço dels 20 anys del Tradicionàrius i del nou C.A.T.
Jaume Arnella

CAT 2.0 Tradicionàrius 2009 - 22a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Jordi Fàbregas, Esteve León, Quim Soler i Isidre Pelàez. L'equip de direcció del C.A.T.

Benvinguts al cau del folk! Tradicionàrius 2010 - 23a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Ferran Riera
(Periodista musical – espècie en via d'extinció-)

Material genètic Tradicionàrius 2011 - 24a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
J.M. Hernández Ripoll

24 Tradicionàrius 25 Tradicionàrius 2012 - 25a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Jordi Fàbregas, Esteve León, Quim Soler i Isidre Pelàez

Tradicció, oportunitat i compromís Tradicionàrius 2013 – 26a edició Festival Folk Internacional
Tradicionàrius
Vicenç Villatoro
La música que ens desperta
Jordi Martí. Sons de la Mediterrània

Més que un Festival Tradicionàrius 2014 - 27a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Ferran Mascarell

Memòria, Risc i Llibertat Tradicionàrius 2015 - 28a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Francesc-Marc Álvaro

Presentació Tradicionàrius 2016 - 29a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Melodies de la nostra vida
Rafael Vallbona

La música es fa mentre es fa Tradicionàrius 2017 - 30a edició Festival Folk Internacional Tradicionàrius
Antoni Batista
30 edicions fita rere fita
Josep Vicent Frechina

Tradicionàrius 1988 (1r Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular)

PRESENTACIÓ

Xavier Valls i Serra

Regidor - President del Consell Municipal del Districte de Gràcia

L'Artesà organitza el seu primer Cicle de Concerts de Música Tradicional i Popular. A TRADICIONÀRIUS hem volgut oferir un projecte de ciutat, tal i com vàrem fer en el Cicle de Tardor Jazz a la barra.

Aquest cop seran 32 joves que viuen la música tradicional des del present, amb el dinamisme actiu de la vida quotidiana.

Que el seu treball entusiasta gaudeixi de la vostra presència i caliu.

Tradicionàrius 1988 (1r Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular)

PRESENTACIÓ

Jordi Fàbregas

El treball de recerca, adaptació i difusió del patrimoni musical popular de Catalunya ha comptat de sempre amb un ampli sector social que, ja sigui com a estudiós, executant o bé com a espectador afeccionat, ha procurat transmetre aquest interès cap a més amplis sectors de la nostra societat.

Aquest treball però, sempre s'ha manifestat d'una manera aïllada, en concerts individuals i en espais massa "litúrgics" (seriosos) que donaven a l'audició un caire ancestral, d'olor de pàtina d'arxiu.

Amb aquestes premisses us oferim el present cicle TRADICIONÀRIUS, amb aquesta doble argumentació:

- Englobar en una mateixa mostra i en un espai de temps reduït per tal de facilitar una visió genèrica del tema, un ampli ventall de grups que actualment es mouen al país en aquesta direcció.
- Oferir l'audició en un marc inusual, en una mena de cafè/concert (el cafè de l'Artesà), que trenca la imatge encarcarada que es pugui tenir del gènere i l'obre cap a una interrelació més viva i estreta amb l'espectador.

Val a dir que aquest esforç d'organització del cicle ha estat possible gràcies a la col·laboració entusiasta dels grups participants i a la direcció de l'Ateneu l'Artesà. Si s'aconsegueix de fer un pas endavant en la difusió de la nostra música popular, ja haurem aconseguit en part els nostres objectius. L'altra part seria la d'assolir una periodicitat en aquests cicles i, des d'aquí, reclamem la necessitat que Barcelona compti amb una sala d'audicions especialitzada en la difusió de la música popular.

Tradicionàrius 1989 (2n Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular)

PRESENTACIÓ

Acostar-se al tema de la música popular sovint crea confusió pel fet d'associar l'adjectiu "popular" a fenòmens de la comunicació multitudinaris que deixen de banda, amb intenció o sense, el seu sentit històric d'expressió secular –en aquest cas musical– dels membres d'una determinada ètnia. Gairebé sempre, aquest fenomen expressiu s'ha desplegat al marge de la cultura oficial, la moda o els canals institucionals, encara que en algunes –poques– ocasions hagin coincidit. Això es veu clar en el camp de l'organologia, en què molts instruments que en un moment històric deixen d'utilitzar-se per part de les formacions punteres i privilegiades, perviuen segle rere segle –aviat està dit– a mans d'agrupacions populars que es perpetuen adequant l'ús del seu art a les manifestacions individuals i col·lectives de la vida del poble.

La definitiva especialització que impera en la postmodernitat ha fet que la música tradicional i popular sigui un gènere més en la competència del mercat musical, i en el països industrialitzats és generada cada cop més en conservatoris protegits i especialitzats.

Al nostre país el panorama es presenta força diferent. Si bé el món de la cobla ha xuclat les atencions i els virtuoses de la música popular, ens trobem, d'altra banda, tot un moviment que utilitza aquesta música amb la funcionalitat que sempre l'ha caracteritzat.

Una mostra clara de l'estat de la qüestió és la que ofereix enguany TRADICIONÀRIUS, encoratjats per l'èxit de l'any passat i amb la voluntat d'adequar-se a la demanda que es pot produir a les acaballes del segle XX.

Tradicionàrius 1989 (2n Cicle de Concerts de Música Tradicional Popular)

TRADICIONÀRIUS/89

TRADICIONÀRIUS neix l'any 1988 a partir de la iniciativa dels mateixos grups que, individualment i per separat, treballen en el camp de la música popular i tradicional i que creuen que cal confeccionar un aparador que mostri periòdicament la seva activitat i evolució. Aquest aparador ha de servir de caixa de ressonància cap a sectors de la societat que, tot i essent un públic potencialment receptiu, no tenen la informació a mà i per tant desconeixen les propostes musicals que aquests grups ofereixen.

Què proposa TRADICIONÀRIUS?

- Apropar la música tradicional i popular a tots els sectors interessats.
- Obrir nous circuits d'actuació. Les característiques dels grups permeten ocupar espais polivalents que per a segons quins tipus d'espectacles serien vedats (cafès grans, espais a l'aire lliure, ermites, claustrs, teatres,...)
- Recuperar el sentit festiu i participatiu dels festivals de música. Proponem mantenir la fórmula de concert/ball ja experimentada en aquesta segona edició.
- Oferir la possibilitat d'activitats paral·leles: xerrades, cursets de balls, edició de butlletins informatius, etc.

TRADICIONÀRIUS pretén mantenir el segell característic del seu funcionament en el sentit de procurar, sempre que es pugui, programar un petit cicle d'audicions que englobarien diferents grups de la llista que us adjuntem, en l'estructura de CONCERT/BALL.

Tradicionàrius 1990 (3er Cicle de Concerts de Música Tradicional i Popular)

BENVINGUTS A TRADICIONÀRIUS

És el tercer any consecutiu. Déu-n'hi-dó. El primer any va anar molt bé. El segon va superar totes les previsions. Les cròniques parlen d'èxit de públic: 6.000 si fa no fa; d'èxit artístic: les crítiques de premsa, ràdio i televisió en feren un balanç positiu i encomiable; d'èxit de patronatge: les institucions i entitats col·laboradores van quedar contentes i admirades de que tants pocs recursos fossin tan rendibles; i com a torna el disc: document fidel del que fou el cicle i reflex global –únic- de la situació de la música tradicional catalana l'any 89. Conclusió: el segon any –el passat- fou un èxit.

I ara estem a les portes del tercer; amb més infraestructures (so, llum, pantalles de vídeo...), amb més grups (de disset passem a vint-i-un procedents del Principat, País Valencià, les Illes i Catalunya Nord), amb més sessions (de nou passem a onze), amb una oferta més àmplia (a les tardes dels divendres hi haurà debats, taules rodones, sessions d'aprenentatge de balls i danses, explicacions dels constructors artesanals d'instruments,...) i amb un altre disc doble que recollirà el material ofert pels grups actuant.

Tot plegat fa que TRADICIONÀRIUS / 90 sigui més atractiu que mai. Fins i tot l'Artesà de Gràcia, en perfecta simbiosi amb la música tradicional, esdevindrà, per uns dies, Artesanàrius.

Benvinguts a TRADICIONÀRIUS: l'oferta d'hivern amb saba de primavera.

Tradicionàrius 1991 (4rt Cicle de Música Tradicional i Popular)

QUATRE ANYS DE TRADICIONÀRIUS

Sembla que fos ahir que un grup de “bojos” de la música tradicional i popular ens proposàrem treure el nas a Barcelona per tal de donar a conèixer la nostra feina d’una manera més àmplia i seriosa.

I sembla també que fa quatre dies que en vàrem parlar amb la direcció del Centre Cívic l’Artesà i que va sorgir la iniciativa TRADICIONÀRIUS.

Doncs bé, han passat ja quatre anys des d’aquella conversa. Qui ho diria, oi?

Hem fet tres cicles i ara us presentem la quarta edició i amb tot aquest temps hem aconseguit engegar un moviment que està donant resultats ben profitosos. En aquest darrer curs hem assistit a un salt qualitatiu certament important pel que fa a referència al món de la música tradicional:

- TRADICIONÀRIUS s’està consolidant com el Festival de Música Tradicional de Barcelona, punt de referència obligat en la programació musical de la ciutat.
- La idea TRADICIONÀRIUS s’ha expandit arreu del Principat: Trobada de Música Popular del Pallars (Pobla de Segur); Programació d’estiu a Girona; Programació d’estiu al Vendrell; Trobada de Música Tradicional a Valls; incidència al Festival Internacional de Música Tradicional i Popular de Vilanova i La Geltrú; Festa Major de Gràcia; Mercèfolk (Festes de la Mercè a Barcelona);...

Aquestes programacions, a més a més de l’increment d’actuacions particulars dels grups, ens indica que els promotors, tant institucionals com privats, han començat a pensar en la nostra oferta musical de cara a les seves programacions.

- Reconeixement per part de les institucions i de la crítica musical de la feina engegada pel TRADICIONÀRIUS: “pel treball de difusió de la música tradicional dels Països Catalans”.
 - * Premi de la crítica ALTAVEU’90. Ajuntament de Sant Boi de Llobregat.
 - * PREMIS NACIONALS DE MÚSICA 1990. Menció especial. Generalitat de Catalunya.

Premis que us fem partícips ja que certament cal pensar que aquesta situació que estem vivint era impensable tres anys enrere i bona part de “culpa” la teniu tots vosaltres pel vostre suport i confiança des del primer moment.

Gràcies moltes, doncs!

Amb aquest optimisme moderat i amb la mateixa il·lusió i empena que el primer dia us presentem la programació d’aquest 4rt. Cicle. Esperem que les activitats previstes-Taller de dansa, Cursets i Debats dels Vespres de TRADICIONÀRIUS- us animin a participar activament en la programació i esperem, també, trobar-nos cada divendres al Concert/Ball de l’Artesà.

Benvinguts a TRADICIONARIUS’91

Tradicionàrius 1992 (5è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Jordi Roura i Llauradó

Centre de Recursos i Documentació del Folklore - C.R.D.F - Vila de Gràcia

Ja fa cinc anys que, passat els Reis, ens trobem i fem possible un cicle de música tradicional a Barcelona. Això no és fàcil, i encara ho és menys si es pensa que acceptem el repte d'anar una mica més lluny a cada edició. Els aficionats a les efemèrides i els números màgics han de prestar atenció aquest cinc del V TRADICIONÀRIUS perquè té molt de valor. Han estat cinc anys de presència ininterrompuda del col·lectiu de músics de folk del país als escenaris i mitjans de comunicació. Això comença durant els tres mesos del cicle, continua als concerts d'estiu, la Poble de Segur i el "Mercèfolk". Si ara això s'acabés -que no s'acabarà- ja ens podríem donar per satisfets. Però juguem fort i enguany hem introduït canvis en els concerts i balls i anem més lluny en les sessions teòriques, que de ser "els vespres" passen a ocupar un intens cap de setmana. El disc que fins ara era un àlbum sonor dels participants del cicle, aquest any esdevé un element de creació a partir del nostre folklore i barreja músics i formacions amb un objectiu comú: aconseguir un so català característic.

Malgrat les propostes alternatives i les limitacions d'espai, no ens movem de l'Artesà, perquè aquí vam néixer i no tenim objectius comercials i publicitaris que facin necessària la massificació del TRADICIONÀRIUS. L'Artesà es casa nostra i ja ens coneixem tots els racons.

Els mitjans de comunicació ens continuen donant suport i fins tot ampliem el grup d'espònsors, ja que en aquesta edició s'hi ha incorporat l'emissora de Perpinyà France-Rosselló.

Pel que fa al contingut dels concerts i balls, ens hem posat d'acord tots els músics en prestar una atenció quasi exclusiva en el repertori del país.

Cal ressaltar que aquesta feïnada se'ns reconeix i que en un any han aconseguit Jordi Fàbregas el premi "per la divulgació de la música catalana" i Jaume Arnella el premi "per la música tradicional popular", concedits per la Generalitat de Catalunya. Això ens dóna força.

Esperem la vostra presència i el vostre suport.

Tradicionàrius 1993 (6è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Ramon Manén i Folch

Vic, desembre de 1992.

Ja hi tornem a ser. I en portem cinc. I anem a pel sisè.

Com aquell que és boig, TRADICIONÀRIUS torna a engegar la traca hivernal que, de Reis a Setmana Santa, ens omple de festa, ens diverteix i ens fa sentir el gust de gaudir amb la música tradicional.

Com un Rei Carnestoltes, anticipat i que sobreviu fins a Rams, torna cada any per a fer-nos vibrar amb les cançons, el ball i l'animació de grups que, ara i aquí, opten decidits per a fer viva, suggerent i participativa la tradició musical catalana.

En aquest 6è TRADICIONÀRIUS seran 27 (només 27!) les formacions disposades a cobrir les 12 sessions de Concert-Ball previstes. Sabem que en podrien ser més, perquè és un fet que el nombre de grups que es mouen pel país augmenta constantment. Però, malauradament, no hi cabem tots. Potser caldria, perquè ningú no s'hagués de quedar fora, que cada barri, poble i ciutat de Catalunya muntés el seu petit mitjà o gran cicle de música popular i tradicional. Només és una idea, però des d'aquí la llancem a l'aire.

Amb cinc anys d'experiències de tots els colors, d'afirmació creixent dels seus significats i, per tant, amb més i millors projectes, amb més empena que mai, us proposem aquest programa d'activitats en el qual trobareu, com sempre, tantes coses:

ELS DIVENDRES A L'ARTESÀ, columna vertebral del cicle, amb el Concert i el Ball a càrrec d'uns grups que, per la seva trajectòria i manera de fer, creiem que ens faran passar molt bones vetllades.

L'HOMENATGE, en forma de Ball d'acordió diatònic, a un home que ha fet ballar a tanta gent: El Comare de Toloriu.

EL CAP DE SETMANA, intensiu i variat en propostes: *Tallers* de Tècnica i Repertori d'instruments tradicionals; *La Fira de Luthiers*, on podem conèixer artesans i els seus instruments; *Els Encants de Folc*, un mercat de vell on potser trobarem aquell disc, aquella revista...; *Gastronomia*: acosta't i tasta...; *L'Orquestra Simfònica de la Canya*, l'heroica orquestra nascuda d'aquest heroic festival, que ens mostrarà com treballa, per dins, oberta d'entranyes en assaig públic, la seva màgica i infernal maquinària; *El Concert Especial* dels qui en van passant el relleu en allò que en diuen "la cadena de la transmissió oral"; Ah! i la *Xerrada Informativa* pels músics i grups que necessiten defensar-se d'Hisenda.

LA PEDRERA, una finestra pels menuts que són el demà, ens permetrà imaginar com podria ser el futur de la música tradicional so institucions i responsables de l'educació musical del país prenguessin exemple del bon model que ens ofereixen, amb el seu treball pedagògic, mestres, escoles, associacions i pares participants.

EL TALLER DE DANSA, amb 10 sessions didàctiques a basa de música viva i amb el mestratge de monitors especialitzats.

TALLER DE CONSTRUCCIÓ D'INSTRUMENTS TRADICIONALS: si l'any passat s'hi van fer galles,enguany farem flabiols.

I, per fi, la sorpresa expansiva, un xic informal i en ambient de tertúlia i gresca, d'aquesta sisena edició: ens eixemplem cap els dijous; cada dijous, al Bar de l'Artesà (recordeu el primer any?), espectacles de petit format, amb un caire espontani, fresc i sorpresiu: DIJOURS EXTRAORDINÀRIUS.

I encara més, el disc antològic, que torna una altra vegada com a testimoni i document sonor del cicle, amb temes de tots els grups participants.

I el més important: vosaltres, públic i amics. Que és gràcies a la vostra participació i entusiasme que s'ha demostrat l'encert d'unes paraules que escrivíem en la presentació del programa de l'any 88, en ocasió del primer cicle, paraules que tenien i continuen tenint sentit; " si s'aconsegueix de fer un pas endavant en la difusió de la nostra música popular, ja haurem aconseguit una part dels nostres objectius. L'altra part seria la d'assolir una periodicitat en aquests cicles i, des d'aquí, reclamem la necessitat que Barcelona disposi d'una sala especialitzada en la difusió de la música popular". Fent balanç, podem afirmar que, gràcies a vosaltres, doncs, i al treball aportat tan generosament per tots els músics dels 54 grups actuant des de l'any 88 i de tots els qui d'una manera o d'altra ens heu donat suport, els dos primers objectius que ens proposàvem són molt més a prop del que no eren. No un sol pas, sinó unes quantes gambades hem fet entre tots perquè la música tradicional catalana vagi despertant el reconeixement social, cultural i artístic que es mereix. Pel que fa a aquella anhelada periodicitat, em sembla que sis anys consecutius de TRADICIONÀRIUS responen amb contundència. I del tercer punt, aquell d'una necessitat d'una sala especialitzada, què podem dir-ne? Senzillament, que continuem creient que Barcelona i Catalunya la necessiten.

I mentrestant, agrair de tot cor, en el molt que val, la suplència que el Centre Cívic l'Artesà de Gràcia ha fet fins ara d'aquesta greu mancança. I continuar muntant cada any, com aquell que és boig, aquest magnífic cacau anomenat TRADICIONÀRIUS, a l'Artesà; perquè com també ja s'havia dit: "l'Artesà és casa nostra i ja ens coneixem tots els racons".

Benvinguts a TRADICIONÀRIUS.

Benvinguts a L'ARTESÀ.

Tradicionàrius 1994 (7è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Artur Blasco

Arsèguel, desembre de 1993

Aquest any 1994, Tradicionàrius torna a fer una embranzida amb la iniciació de les seves activitats habituals el dia 14 de gener. El C.A.T (Centre Artesà Tradicionàrius) tindrà així les seves portes obertes per aquest esdeveniment fins el dia 25 de març.

S'han premut moltes tecles i s'han bufat tota mena d'instruments. S'han pulsat moltes cordes i s'han manxat. S'ha cantat, s'ha ballat a dojo i s'ha fet molt temperi amb baquetes i membranes, des d'aquell primer Tradicionàrius de 1988, quan ens vàrem reunir per primera vegada al bar de l'Artesà per conèixer-nos, en alguns casos, o per conèixer-nos millor en d'altres, els qui formem la gran família de cantaires i sonadors d'instruments tradicionals del país. Ara fa sis anys d'aquella nit en què, al meu costat, al peu del petit escenari del bar, el Jaume Arnella, maleïa en veu baixa el pardal quan s'ajocava que cantava la Dolors Laffitte, perquè se li fotia els tomàquets de l'hort.

En aquests sis anys han passat moltes coses. Coses bones i coses no tan bones, però sobretot n'ha passat una de remarcable: que Tradicionàrius és viu. I no ho és solament a l'Artesà, sinó que ho és també al carrer i en l'esperit de tothom qui, des de la perspectiva de l'execució musical, de la dansa o de l'audició, s'hi ha relacionat.

Tradicionàrius evoluciona amb la dinàmica de la pròpia vida. Veiem com augmenta el nivell de qualitat interpretativa dels músics i podem constatar que cada vegada es balla millor. S'ha produït una enriquidora diversificació musical i han sorgit noves formacions musicals. Alguns grups han emprès singladures distintes de les que configuraven les rutes normals del Tradicionàrius dels primers temps. D'altres han desaparegut dels escenaris, trets tots ells definidors de la vitalitat d'un procés.

Un altre signe important és el de la constant proliferació d'activitats paral·leles a les del trinomi música-dansa-audició, com són els tallers de dansa, de tècnica d'instruments, les fires de luthiers, "El Planter" per la mainada, l'oferta dels Dijous Extraordinaris...

Tradicionàrius ha viscut més de 2.000 postes de sol i ens ha donat moltes hores de convivència; ens ha permès de fer música junts i junts d'escoltar-ne i de ballar-ne. Una convivència que ens ha permès d'establir llaços d'amistat i d'emborratjar-nos plàcidament, quan s'ha escaigut.

Aquesta convivència també ens ha fet posar tristos alguna vegada, com en aquell matí assolat de Beget on ens vàrem reunir per dir l'últim adéu al nostre estimat amic Peret Blanc que ens portava, violí en mà, més de vint mil postes de sol d'avantatge; és la vida.

En aquesta edició de 1994, Tradicionàrius compta amb la participació de grups musicals més de la meitat dels quals són nous en relació als tres primers anys.

Tradicionàrius manté, com sempre, l'estructura de dos espais per a cadascuna de les sessions de divendres a la nit: una d'audició i una altra de ball, per cobrir la demanda dels dos blocs que cada vegada han quedat més ben configurats entre el públic de l'Artesà.

La referència a l'edició anyal d'un cicle de peculiaritats de Tradicionàrius porta inevitablement a fer-ne un petit balanç cada vegada per treure'n alguna conclusió. Així, hem de tornar a subratllar el poc ressò que Tradicionàrius té en alguns mitjans de comunicació en relació a la música forània de consum massiu.

Tampoc no ha aconseguit inspirar iniciatives en els estaments oficials perquè el seu contingut cultural s'incorpori a la xarxa de l'ensenyament públic. Mentre això no passi, Tradicionàrius continuarà sent, amb esperança i perseverança, l'actual cercle tancat que configura l'espai dels convençuts i romandrà com un projecte viu i assenyadament advertidor per als polítics i governants del país.

En assolir la fita de la setena edició, és a dir, sis anys de presència activa i d'èxits consecutius, cal fer també la reflexió que l'edifici es basteix any rere any, és cada vegada més alt i que el seu balanceig va en augment. Ens consta que els seus organitzadors ho tenen en compte i que no regategen esforços per mantenir-ne la seva estabilitat.

De d'aquestes ratlles de presentació del Tradicionàrius 1994, els encoratgem en la seva tasca i els oferim el suport de la nostra col·laboració.

Fins el 14 de gener, n'anirem parlant i farem birres, i alguna nit, si s'escau, sortirem a empaitar el pardal que, a l'estiu, en comptes d'anar a jòc, fa remor pels horts, entre les tomaqueres.

Tradicionàrius 1995 (8è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Marcel Casellas

Barcelona, gener de 1995

*...Aquí dalt a la muntanya,
on les llufes fan vivac,
on estiuegen els genis,
on campa l'home del sac,
hi ha un indret particular
vora la gruta del drac.
Allà dalt a la muntanya
on les llufes fan vivac...*

...i aquí dalt a la Vila de Gràcia, torna el Festival...

Un any més, a l'**Artesà** se celebra el **Tradicionàrius**, un any més passaran per l'escenari múltiples propostes musicals que, o bé a través de la vella fórmula del "ball", o bé del "concert" mostraran un seguit de tonades, danses, colors instrumentals i cançons que arrencant de les deus de la tradició en seran com noves. En realitat, ja ho va dir un bon poeta (bo, encara que mal educat): "de tant antic sóc nou".

Dos tipus de músics intervenen cada any en el **Tradicionàrius**: aquells que solen tenir la música com a segon ofici, i intervenen habitualment en pràctiques festives i rituals de caràcter autènticament tradicional (cercaviles, balls folklòrics, processons, festes castelleres, etc) en les quals la música és un element indissoluble de la pròpia festa o ritus i aquells músics (de professió: músics) que han optat per la tradició com a font inesgotable de creativitat a nivell d'interpretació i/o de nova composició.

La fusió d'uns i altres, compartint l'escenari i moltes vegades formant part d'un mateix grup, resulta ser una de les característiques més interessants d'aquest festival, ja que gràcies a ella la música que hi escoltem es nodreix de contacte directe amb una part de la tradició viva. Seria desitjable també que les pràctiques festives d'arreu del país (que viuen un moment de revitalització i consolidació) poguessin disposar del potencial musical que es canalitza a través d'aquests (i no gaires més) festivals.

A l'Artesà de Gràcia, a partir de gener i fins a principis d'abril, músics de diversos indrets del país disposarem d'una bona organització i infraestructura per mostrar la nostra música, tal com ens plau mostrar-la, a un bon públic cada vegada més nombrós i més crític i a un important sector dels mitjans de difusió, i compartirem l'escenari, les sensacions, la màgia, l'espectacle...i viurem, un any més, la petitesa del sou i la grandesa de la música.

...i que per molts anys puguem fer semblants obres... i amb els mateixos manobres (com deia l'altre poeta).

Tradicionàrius 1996 (9è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Artur Gaya i Iglesias

Quico, el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferrerries.
Tortosa, desembre de 1995.

Amb el **Tradicionàrius** comença la gran festa de la música popular; i dic festa perquè m'estic referint a una autèntica celebració. Alguns dels que sentim començar a formar part d'aquesta gran família, sabem que parlar de **Tradicionàrius** és parlar d'una idea que ens ha fet estimar la nostra música.

No es tracta d'un estimar perquè és nostre i cal fer-ho, sinó el que és millor: perquè ens agrada i en gaudim de la manera més bona. Nou anys després de la primera edició del festival, el món de la música tradicional a Catalunya ha donat un tomb agradablement radical, i ho veiem dia a dia, quan viatgem pels pobles: la gent va al ball i al concert perquè es diverteix, perquè s'està aconseguint sintonitzar entre músics i públic; i això és el millor que ens pot succeir actualment.

El que ara en diem música popular, tradicional o folklore – això que ara recollim dels avis o de velles partitures – és el que anys enrere estava ben viu, al carrer i al camp. Ara, per tant, és ja un bon moment per a intentar recuperar aquell sentit d'una música que es deia popular perquè estava feta pel poble i per a les necessitats del poble. Això vol demostrar que el folklore està viu i que té un sentit molt més enllà de la investigació arqueològica o de conèixer què cantaven els nostres avis. Precisament, si hem volgut saber el que ells cantaven, ha estat per a intentar imaginar què és el que ara cantarien o què és el que nosaltres hem de cantar per a mantenir plenament aquell esperit de la música popular.

Les coses, amb el temps, no canvien tant. A la meva terra, al sud de Catalunya, abans es cantava:

*Per a què voldran més quartos
tots aquells que e tenen tants,
si per a estirar la pota
no s'ha d'estalviar ni un ral?*

I ara es canta

*Qui busca no en troba
i qui en té en troba més,
qui no té amics ho té magre
i al que té mai li cal res.*

Els nostres avis deien:

*Al que crida tots l'escolten,
no fan cas del que no crida,
tots els que treballen callen,
lo món és una moneda.*

I nosaltres solem dir:

*Estes coses del folklore
hi ha qui les ha oblidat
perquè ja no interessa
que es digue la veritat.*

Poc a poc anem aconseguint que el folklore sigui necessari, que és la millor manera de poder afirmar que està viu.

En tindrem una bona mostra al petit teatre del **Centre Artesà Tradicionàrius** de Gràcia durant prop de tres mesos. Hi ha un gran programa i hi ha gent suficient com per a poder assaborir molt més que una mica de tot això que he dit: que la nostra música està en un bon moment. I si algú en té la culpa, doncs que visca el **Tradicionàrius**.

Tradicionàrius 1997 (10è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Antoni Torrens

Sa Pobla, 10 de desembre de 1996

Per a molts de nosaltres, servidors anònims de la cultura popular, des d'una consciència ja desvetllada i sensibilitzada, en la infantesa, l'exemple del Tradicionàrius a l'Artesà de Gràcia, tan coherent i alliçonador, tan festiu i suggestiu, va ésser un estímul encoratjador per a provar accions similars en àmbits concrets.

I l'àmbit concret de Mallorca, el redol familiar i ciutadà és sens dubte el propi poble, la vila de Sa Pobla, bressol de vivències tradicionals i de festes populars, però també, en els darrers anys, mancant d'iniciatives que revitalitzessin l'esperit adormit, que no mort, de la música i de les cançons tradicionals.

Així, aprofitant la festa patronal de Santa Margalida, a Sa Pobla, organitzàrem l'any 1995, en col·laboració amb l'Ajuntament el **Tradicionàrius a Sa Pobla**. L'èxit d'aquella revetlla amb tota la inexperiència de la primera vegada ens il·lusionà tant que l'any següent, per la mateixa data del 20 de juliol, Santa Margalida, tengué lloc el II Tradicionàrius a Sa Pobla i ja estam treballant per a la tercera edició.

Tot això no hauria estat possible si en veritat la música tradicional i popular no arribés viva i directe al cor del poble.

El **C.A.T (Centre Artesà Tradicionàrius)** de Gràcia amb el seu mestratge, ha aconseguit escampar una llavor que, en bé de la cultura popular, nosaltres a Sa Pobla, i amb goig, hem recollit.

El **Tradicionàrius** ja s'ha convertit, entre nosaltres, en un signe d'identitat. I, en aquesta identitat de tradició compartida, volem viure, volem escoltar i volem cantar.

Tradicionàrius 1998 (11è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Toni Torregrossa

Onze és un número exempt d'atributs d'efemèride i sense sonoritat triomfal. Un bon número per tant.

Ja li tocarà algun *notable local* preambular el **XX Tradicionàrius** o, rodant el cantó, el **Tradicionàrius 2000**, i se n'haurà d'inventar d'alguna de grossa, perquè vivim uns temps de sons aniversaris d'eloqüent *autobombo*, amb continguts sovint molt quotidians. No escarmentem mai: l'acumulació d'anys no hauria de ser cap mèrit per se. I el cas és que si algú podria celebrar mil·lenaris amb tota serenitat, aquesta seria la música tradicional. Però, millor anar fent. Com han anat fent "tota la vida" els intèrprets, recopiladors, estudiosos, promotors, divulgadors i fabricants de música d'inspiració tradicional, sense la pressió de futuribles homenatges, condecoracions o centenaris. No obstant això, sí que hi ha, al meu entendre, una fonamental consecució que ens podríem penjar distingidament en la solapa.

Per damunt els *límits administratius autonòmics*, i mentre diverses veus cansades, públiques i polítiques, es replantegen, qüestionen o arxiven per a millor ocasió la viabilitat dels **Països Catalans**, els lligams de tradició musical, sobrepassant també les àrees de parla catalana, manifesten evidències monumentals de comunitat cultural i històrica. Per sort el **Tradicionàrius** des d'un bon començament va entendre que el país comença i continua on diu "Bon dia!" i et contesten "Bon dia!". La transhumància musical entre Catalunya, les Illes i el País Valencià –encara escassa- aquests últims anys ha fet tot allò que no han fet els manifestos: ha reunit indígenes a l'entorn de tocs i cantades com no haurien pogut fer-ho els discursos. Vull creure que el **Tradicionàrius**, en servir de catalitzador d'experiències d'arreu, ha tingut bona mà en aquesta restauració d'identitat col·lectiva. I aquesta, només s'afermarà amb el dia a dia, només si arriben i s'escampen a les ciutats i la plana –a més dels ja coneguts grups de folk i les colles de dolçaina i tabal –els aires de les murgues, les rondalles, els auroros, els grups de vent, els bureos, les rondes, les albaes, les "filaes", les "dansaes", les "guitarraes", els tornejants, els menestrils, els gojos, les nadales, els "mayos", les dianes, les parrandes, els castellers, els balls de "locos", els dimonis, els gegants i els cabuts.

Un altre any, ja farem balanços. Mentrestant, si els gestors polítics i culturals poden entendre que la modernitat és tot allò que conviu en el present, ens faran la vida més agradable. Alguns ja ho han ataïllat, i porten aquesta avantatge.

Tradicionàrius 1999 (12è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Ferran Riera

És un altíssim honor rebre l'encàrrec de redactar unes línies d'introducció al catàleg del Tradicionàrius 99, encara que sigui a ultimíssima hora i amb tota la urgència del món. Malauradament, però, les presses han impedit la lenta i estudiada elaboració d'una peça literària amb pretensions transcendents. No hi havia temps, ni tampoc ganes.

Al cap i la fi, quan em demanen que parli del Tradicionàrius, que expliqui què és i per aquí serveix el festival musical d'hivern per excel·lència de Barcelona, les idees se m'apilottonen al cap i es barallen mentre fan cua per ser expressades amb tota la objectivitat possible, que, francament, no és molta. Què és més important? Què cal destacar? La més que consolidada existència del Tradicionàrius? La constant aparició de nous grups de música tradicional? La proliferació de trobades i festivals que han nascut arreu dels Països Catalans a imitació del Tradicionàrius? La recuperació d'instruments gairebé desapareguts? El redescobriment dels cantaires espontanis de rondalles? La renovació dels vells repertoris i la presentació de noves propostes? Les novetats que, com cada any, eixamplen l'atapeït programa d'actes del cicle? Els milers de persones que volten pel CAT de Reis a Setmana Santa? La coordinació amb iniciatives semblants del País Valencià, les Balears i la Catalunya Nord? L'obertura cap a altres tradicions musicals?

Dotze edicions del Tradicionàrius donen molt de si per parlar del passat, del present i del futur del folk i dels homes i les dones que el fan possible, des del músic més novell fins al més veterà, sense oblidar luthiers, investigadors, programadors i mestres dansaires. Però per sobre de tot, aquesta dotzena d'anys diu molt més i molt millor de la colla de gent que una vegada, al llunyà 1988, van començar a predicar en un desert, el de la música tradicional a Catalunya, que avui veu com li creixen els oasis com bolets.

Tradicionàrius 2000 (13è Cicle de Música Tradicional i Popular)

TRADICIONÀRIUS 00

Eduard Delgado

Director de l'Observatori d'Interarts

Per una festa que duu el nom de la tradició, el canvi de dígit del mil·lenni ha de tenir una significació especial. De fet, una de les activitats més obstinades de la Humanitat ha estat la de servir la memòria en un esforç desesperat en la lluita contra la incertesa. Les societats humanes han estat convençudes que la memòria és una talaia feta de passat des d'on es pot albirar el futur; com més ufana la pila de memòria, més lluny ens podem enfilars i anticipar les meravelles dels temps que han de venir. Però la memòria que val per aquesta comesa no és la individual i intransferible sinó aquella que podem fer nostra els uns amb els altres; compartir-la i, si pot ser, expressar-la amb les formes que comuniquen sentiment, com la música i la dansa (i el teatre, l'arquitectura o els pinzells). Es per això que el **Tradicionàrius** zero-zero hauria de dur una reflexió sobre la memòria col·lectiva des de la música popular i tradicional, perquè allò que es presenta com un fil del passat ordeixi la nostra convivència en el present i treni la imaginació del futur. Servirà mai l'ordinador per a la memòria col·lectiva?

Pel que fa al present, **Tradicionàrius** zero-zero ens ha d'ajudar als vilatans de Gràcia i els qui ens visiten, a gaudir del mestratge de la memòria de tots i a estendre-la a tots els racons de la nostra història; fins i tot la més recent, com la dels refugis soterrats en l'oblit de les places, la dels herois sindicals i co-operatius que ens preparen un futur millor on la cultura i l'educació popular havia de fer-nos més lliures o les diferents generacions "d'okupes" que sota diferents capells han estat presents en la tradició ben viva de la nostra insurgència. L'esperit del **Tradicionàrius** hauria d'estimular, si més no, la memòria de la nostra creativitat col·lectiva; del nostre teatre, dels nostres cafè-concert, dels nostres pintors i científics, dels músics de repertori, dels artesans de ribot i banqueta, dels mestres d'obra i dels que, com el meu besavi del carrer de l'Esmeralda, ja feien volar coloms pintats. I de tots els qui han passat per aquest vell local dels "Casats", ara conegut com Artesà, fent de l'art una esperança de redreçament del país. I de la Festa Major, meravella de propis i estranys, últim bastió de la creativitat popular urbana on l'artista no és més que ciutadà i el vilatà esdevé creador universal.

Però el **Tradicionàrius** zero zero també ha de dur l'alegria d'estar junts i de tenir tot el mil·lenni al davant i l'agraïment a l'equip del **C.A.T.** que ens ofereix any rere any aquest magnífic regal, l'abast del qual ni ells mateixos besllumen. I que puguem mirar-nos als ulls i sentir en la vella tarota el nostre propi ressò a través de tots els temps, a través de totes les terres.

Tradicionàrius 2001 (14è Cicle de Música Tradicional i Popular)

PRESENTACIÓ

Josep Vicent Frechina

Coordinador de la revista Caramella

Un any més, i en van catorze, el **Tradicionàrius** ens convoca a l'Artesà de Gràcia per fer el tast anual de la producció de música folk dels Països Catalans, per comprovar quins fruits ha donat l'anyada, per insistir en una particular mirada sobre la tradició musical de la ruralia catalana des de la seua balconada d'urbana contemporaneïtat. I com cada any el cicle barceloní ens administrarà, entre l'enrenou de concerts, balls, cursos i sessions d'improvisació, una tongada de sensacions contradictòries: d'una banda ens conhortarà la indubtable maduresa artística de les formacions més avesades, en encoratjarà la trempera amb què hi irromprà el jovent, fruïrem amb la publicació d'alguns discos esplèndids i ens sorprendrà el parell d'aventures agosarades escomeses, com cada hivern, pels esperits més inquietos, sempre a l'encalç del contrapunt impossible; de l'altra, però, observarem novament amb contrarietat la displicència –o el paternalisme– amb què serà tractada aquesta mirada pels capitosts de la modernitat; ens inquietarà el creixement lent i vacil·lant de la seua incidència social; ens fastiguejaran les inevitables incoherències que comporta un moviment polièdric on conflueixen interessos múltiples i massa sovint antinòmics; i farem altra vegada balanç d'una programació que ha de guanyar ja una condició estable, tranquil·la, definitivament *normal*.

Perquè si alguna cosa ha de caracteritzar aquesta catorzena edició no hauria de ser altra que la seua *normalitat*: esvaïda la lluentor aritmètica dels aniversaris, exhaurit el repertori d'efusives felicitacions als organitzadors per la seua meritíssima persistència –una felicitació enverinada, perquè es fa des de la perplexitat davant l'inusitat funcionament de la màquina– i amainat l'impacte inicial d'aquestes músiques i balls per la seua compareixença habitual a tota mena de celebracions i festes majors, el **Tradicionàrius** s'hi sosté –s'ha de sostenir– perquè la seua convocatòria ha esdevingut una fita inherent del calendari, perquè la seua perseverança al llarg de tots aquests anys n'ha generat la necessitat: en el seu origen el festival suscitava la multiplicació de grups i propostes; ara és aquesta multiplicació la que suscita el festival.

Resulta difícil, doncs, imaginar-se avui el folk català sense el **Tradicionàrius**; no caldrà recordar, però, que el folk català no comença i acaba amb el festival gracienc. Són moltes les iniciatives nascudes al redós –o al marge– d'aquesta gran trobada periòdica; totes, tanmateix, convergeixen l'esguard sobre Gràcia cada any entre gener i abril, guaiten què hi ha de nou i què ha envellit, què s'hi assoleix i què no funciona; prenen bona nota i fan via fins l'any vinent.

Tradicionàrius 2002 (15è Cicle de Música Tradicional i Popular)

LA FARÀNDULA

Jaume Arnella

XV Tradicionàrius. Any 2002

Com cada any després de festes,
mig paradís, mig infern,
comença el Tradicionàrius
i les rebaixes d'hivern.

És un bon moment per veure
qui i com ha treballat,
que, pels músics, l'escenari
és l'hora de la veritat.

'Nar a trobades com aquesta
és important i oportú;
és veure que hi ha més músics
que fan el mateix que tu.

I això anima i esperona
i et revifa la il·lusió,
i t'ajuda a oxigenar-te
i a respirar millor.

Ja sabem que fer de músic
no ha estat mai gaire ben vist;
pots agafar-t'ho com vulguis,
pel cantó alegre o el trist.

Fins i tot el romànic,
no sé si us ho han explicat,
quan representen un músic,
és el símbol del pecat.

Sol estar, en les portalades,
en la part més exterior,
que és el món, que és el dimoni
i és la carn; que déu n'hi do.

És així, se'ns associa
als col·lectius marginals:
músics, dones, sense feina,
immigrants, homosexuals...

Davant el pensament únic,
si hi ha una nota discordant,
se l'assenyala culpable
de les coses que no van.

I encara ens volen fer creure
que per viure en societat
sols hi ha una única manera,
que és la que ells han decretat.

Que siguem com les formigues,
que no paren, dia i nit,
i no pas com les cigales
que no fan res de profit.

Doncs jo, senyors i senyores,
us puc dir que estic content
de ser cantant i ser músic
i poder fer el que estic fent.

I de sentir-me cronista
d'aquests temps més actuals,
i de pertànyer a la colla
de músics tradicionals.

Que tenim un patrimoni
contudent i expeditiu,
que emociona a la gent d'ara
i si arriba és perquè viu.

D'aquest patrimoni nostre
en som hereus sobirans
i no podem deslligar-lo
dels Països Catalans.

Per 'xò, sovint m'emociono
de cantar, d'igual a igual,
amb en Toni Torregrossa
o amb en Biel Majoral.

I com també m'emociona,
poder celebrar els quinze anys
del cicle Tradicionàrius
amb la colla de companys.

I repassar, com Déu mana,
polítics i institucions,
que si fan poc o fan massa,
o són un niu de raons.

I celebrar el "gran miracle"
que aquest cicle ha suposat,
de funcionar amb poca pela
però amb èxit contrastat.

Gràcies als músics i als tècnics
i als de l'organització,
institucions, premsa escrita,
la ràdio i televisió.

I, encara, una última cosa,
i així acabo, de rebot,
donar les gràcies al públic,
que és qui ho fa possible tot.

Tradicionàrius 2003 (16a edició del Festival Folk Internacional)

TRADICIONÀRIUS 03

Pep Fornés

Sempre me n'he recordat. La primera instrucció, i potser l'única, que em va donar el regidor de Gràcia quan em vaig fer càrrec de l'Artesà l'any 1985 va ser: " Ara no el converteixis en un cau de grallers".

Als polítics sempre se'ls ha de donar la raó, però una mica de passió també convé per a fer canviar les coses. Per això vam imaginar el **Tradicionàrius**.

A tot projecte cultural li cal una dosi d'atreviment, no en va la cultura dels humans és plena de construccions simbòliques, fruit de la imaginació simultània, i successiva de molts, allò que en diem l'imaginari col·lectiu, un imaginari de molts, però no de tots, que conforma, de mica en mica, una memòria que, a poc a poc, anem compartint.

La intenció era normalitzar una manera col·lectiva d'imaginar, era fer possible, recrear, a les acaballes de la dècada dels vuitanta, una forma de viure la música i el ball d'arrel tradicional tal i com els gaudien la gent d'abans, però actualitzant el propòsit. Dèiem que hi havia massa símbols fora de la norma al nostre entorn com per a construir-ne un altre encara. Es tractava de fer baixar la música i la dansa de l'escenari a la platea, al cafè, al carrer i a la plaça i elevar-la a la categoria d'experiència compartida.

El millor de tot és que va ser una obra col·lectiva, un projecte, assembleari en el seus inicis, que va reunir els músics i intèrprets que durant molts anys havíem transmès el gust per la música d'arrel tradicional a un públic que se'ns havia fet gran. Havíem seduït una part suficient de la nova generació. Aquesta música tenia un nou públic a casa nostra.

Setze anys després, el festival **Tradicionàrius 03** mostra amb elegància que també s'ha fet gran, però conserva la seva frescor incorporant noves propostes. El festival ha convidat grups de fora dels nostres Països Catalans. Compartir la nostra experiència amb els altres, és bo perquè ens ajuda a fer-nos entendre, a explicar què, com i perquè som, i fa que hi hagi intercanvi d'experiències. També ens ajuda a entendre millor els altres i a constatar-ne les semblances comunes.

El **Tradicionàrius** va ser un detonant per a refer la il·lusió de molts músics professionals i amateurs i ha fet avançar el procés de normalització de la música d'arrel tradicional als nostres països. Tot gràcies a la capacitat d'imaginar amb atreviment una forma compartida de passar-ho bé.

Tradicionàrius 2004 (17a edició del Festival Folk Internacional)

TRADICIONÀRIUS 04

Xevi Planas

La via del **Tradicionàrius** és lenta, però segura. En un país amb tendència a l'oblit i a l'autoodi, el testimoni tenaç i imaginatiu del Tradicionàrius permet posar cada hivern damunt la taula un panorama creatiu sovint tan interessant com ocult. Només l'aparició d'iniciatives com el **Tradicionàrius** impediran la desaparició gradual de la música tradicional dels Països Catalans.

En una societat esclava dels capricis de les grans indústries multinacionals de la cultura, la música tradicional és cada cop menys popular. Agradi o no, aquesta és la realitat, per molt que la pugin dissimular determinats fenòmens artificials, vinculats a modes efímeres, a través dels quals algunes vegades es donen a conèixer al gran públic propostes atractives de músiques d'arrels.

Fidel a l'esperit d'autenticitat en què va néixer i en què continua creixent, el **Tradicionàrius** deixa enrere tots els condicionaments i mostra amb naturalitat un patrimoni sonor ric, divers, obert. Enmig de la indiferència d'una bona part dels ciutadans o de la mala consciència del poder, el **Tradicionàrius** és un clam contra la ignorància i a favor del coneixement. És un crit a favor de la descoberta i l'intercanvi.

Bufen vents diferents. Els nous gestors de la cosa pública consentiran que la música tradicional continuï tenint una presència marginal als mitjans de comunicació pagats amb diner de tothom? S'adonaran que és una eina bàsica per construir en el present ponts de diàleg entre el passat o el futur? Admetran que és un dels signes d'identitat essencials d'aquest poble? Mentre hi hagi el **Tradicionàrius**, no podran evitar formular-se aquestes preguntes. Disset anys de **Tradicionàrius**. Poca broma!

Tradicionàrius 2005 (18a edició del Festival Folk Internacional)

TRADICIONÀRIUS 2005

Josep Bargalló i Valls

És hivern i a Gràcia toca Tradicionàrius, i ja són divuit hiverns. La música tradicional dels Països Catalans, entesa des de la seva diversitat de gèneres i territoris, hi té un lloc de privilegi, amb una finestra modesta, oberta al món. Mig perduts en una pretesa globalització, que és més aviat una renovada imposició colonial, i amb una indústria cultural pròpia, que té més bona voluntat i ímpetu professional que, sovint, possibilitats objectives de reeixir en un mercat que no es mou per paràmetres especialment nacionals, Tradicionàrius és un excel·lent aparador, un punt de trobada bàsic.

La nostra música tradicional és un mosaic ric i divers, com ho són tots els nostres territoris. La cultura catalana, la música d'arrel tradicional del nostre país té, en aquesta riquesa, el seu tresor més preuat. I té, en la seva diversitat, la força que enllaça tot el passat amb el futur. No som un país petit, amb una cultura monocolor, amb una única manera de parlar la nostra llengua, amb una única manera de cantar o ballar, amb una única manera d'entendre el món...

I Tradicionàrius és un estendard d'aquesta riquesa, de la seva força. A la nostra manera de viure i entendre el món. Per això més enllà de totes les reflexions que puguem fer, és, també, una festa. Visquem-la, doncs. I gaudim-ne.

Tradicionàrius 2006 (19a edició del Festival Folk Internacional)

HISTÒRIA I FUTUR AL TRADICIONÀRIUS 2006

Albert Musons

Conseller de Cultura de Gràcia

L'edició d'enguany del Tradicionàrius és la dispersió de l'espai, l'aposta de futur i el coratge organitzatiu. Una edició que ens arriba amb la valentia que suposa haver d'organitzar el festival sota l'estigma d'una desestabilització que obliga a traslladar provisionalment l'oferta programàtica a diversos punts del territori. Les obres de remodelació de l'històric Centre Artesà, que, sens dubte, hauran de possibilitar el salt qualitatiu cap endavant que necessita el Tradicionàrius, impliquen alhora que el festival d'aquest 2006 es configuri sense la tranquil·litat anímica que músics i programadors voldrien. Però lluny d'espantar la gent del Tradicionàrius, aquest handicap evident els esperona a oferir-nos més que mai una programació amb qualitat, diversitat i coherència absolutes. I si tot plegat resulta possible és pel perfecte maridatge d'artistes i gestors als quals ens tenen acostumats des de sempre la gent del Tradicionàrius.

L'edició d'enguany del Tradicionàrius és la de la il·lusió per a les següents edicions: les que s'albiren en un horitzó que promet millor l'embolcall d'uns continguts de prestigi guanyats a pols al llarg dels darrers anys. Perquè la reforma física del C.A.T. i l'aposta institucional per fer-la possible cal interpretar-les, també, en clau d'homenatge: un homenatge caps als creadors, gestors i programadors del festival, per la seva ferma voluntat, la seva tossuderia i l'esperit i la constància demostrats durant totes les edicions del Tradicionàrius. Així com un homenatge als artistes –els constants i els esporàdics–, que han apostat amb les seves obres, músiques, sons, instruments, balades, cançons, balls, cercaviles, serenates, corrandes...pel festival de cada any, de vegades en condicions de treball, assaig i espais de creació insuficients. I un homenatge a la fidelitat d'un públic que, amb el C.A.T remodelat, podrà gaudir encara més del meravellós espectacle de la música tradicional i la seva recuperació permanent; del que, en definitiva, és el festival Tradicionàrius.

També podríem parlar del Tradicionàrius de la nostàlgia, el de l'enyor de les velles parets que tanta gent de la Vila de Gràcia, de la ciutat, del conjunt del Principat, dels Països Catalans i d'arreu hem compartit amb els que, des del primer dia, han estirat amb força el carro del festival. Qui més qui menys quan entri al nou C.A.T. recordarà bocins de la seva pròpia història personal i col·lectiva, vinculats no només a estones de bona música i qualitat artística, sinó a impressions íntimes de felicitat, dissorts i alts i baixos en els bioritmes; vinculats, en definitiva, a moments de "vida" passat a l'antic C.A.T. Bocins d'història que ens proporciona l'art, que ens regalen els artistes, en aquest cas amb el bon ofici dels que no es resignen a perdre patrimonis universals i tradicionals de músiques populars.

I, com a rerefons hi ha un segle i mig d'història de l'Artesà, des d'aquella Societat Obrera de Socors Mutus de mitjan segle XIX que es troba en els orígens més remots d'una entitat de treballadors arrelada amb força a Gràcia. Un segle i mig d'història que, també aquest any 2006, des del C.A.T. s'ha cregut que valia la pena d'investigar i recuperar. L'edició d'enguany del Tradicionàrius se'ns presenta, doncs, des del doble vessant d'apostat de futur i assumptió orgullosa del passat.

Tradicionàrius 2007 (20a edició del Festival Folk Internacional)

VINTÈ ANIVERSARI DEL C.A.T.

Ricard Martínez

Regidor del Districte de Gràcia

Aquest any 2007 és el vintè aniversari del C.A.T. , i coincideix amb el 150è aniversari de l'edifici de l'Artesà de Gràcia. Més enllà de la coincidència dels aniversaris, cal destacar que un edifici creat per a l'esbarjo i la cultura popular sigui, 150 anys després i amb tot el pes de la nostra història, encara un edifici dedicat a la cultura tradicional i popular.

L'Artesà està en obres de remodelació, per modernitzar les instal·lacions, fer-les més segures, insonoritzar-les i millorar l'activitat musical que s'hi realitza, tant en la programació com en la formació. Mentrestant, l'edició d'aquest any del Tradicionàrius cal fer-la a altres espais de Gràcia i del conjunt de la nostra ciutat. Mantenir el nivell de qualitat de programació del Festival sense poder disposar de les instal·lacions del C.A.T és una feina difícil. Cal agrair l'esforç de tot l'equip organitzador malgrat les dificultats tècniques, així com l'acollida temporal que té el Festival a espais com els Lluïsos de Gràcia, la sala Bikini o l'Auditori.

L'edició d'aquesta any del Tradicionàrius ens proposa concerts en la línia clàssica de la música tradicional i popular, concerts de fusió i algunes novetats rellevants. Un any més, doncs, Gràcia es posa a cantar i ballar amb el Tradicionàrius i us convida a participar activament als concerts, els balls i totes les propostes que hi ha al programa.

Benvinguts a Gràcia, benvinguts al Tradicionàrius.

Tradicionàrius 2007 (20a edició del Festival Folk Internacional)

FOLK ARREU DE LA CIUTAT

Xevi Planas

Entre el 12 de gener i el 30 de març, el XX Festival Tradicionàrius torna a repartir la seva programació per diversos espais de la ciutat de Barcelona. Com l'any passat, a l'espera que s'enllesteixin les noves instal·lacions a la seu del Centre Artesà Tradicionàrius de Gràcia, el gruix de les actuacions es faran al teatre dels Lluïsos de Gràcia. També repeteixen espais com la Biblioteca Jaume Fuster i les sales de concerts Bikini i Luz de Gas, i es continua apostant per una festa final gratuïta a la plaça de Rius i Taulet. Coincidint amb la vintena edició, reproduïm un text del periodista Xevi Planas, escrit amb motiu del Premi de Música Francesc Pujol i Pons, atorgat recentment al Tradicionàrius, i que serveix per fer balanç del camí recorregut fins ara:

Anys a venir, quan amb prou perspectiva històrica s'estudii a fons el panorama de la música tradicional dels Països Catalans del final del segle XX i el començament del segle XXI, caldrà explicar amb molt de detall l'extraordinària transcendència del Tradicionàrius. Ningú que en coneix l'efecte beneficiós de revitalització i dinamització no dubta que el Tradicionàrius marca un abans i un després en la vivència i en la recepció de la música d'arrel tradicional dels territoris de parla catalana. Val més no pensar en què seria ara la música tradicional autòctona sense el Tradicionàrius... Sorprèn recordar que quan es va posar en circulació la paraula Tradicionàrius moltes persones la pronunciaven en castellà, com si no fos possible crear un mot en llengua pròpia, per evocar un conjunt d'iniciatives a favor de la música autòctona. Ara, quan han passat més de vint anys des d'aquell moment, es pot assegurar que la paraula ha fet fortuna. I, el que és encara més important, també ha fet fortuna la idea que la inspirava: generar dinàmiques de complicitat per a la consolidació d'un pòsit musical genuïnament dels Països Catalans, connectant amb les necessitats actuals d'expressió artística d'aquest racó de món.

És just tenir present en aquest moment els orígens autogestionats, assemblearis i cooperatius del Tradicionàrius, que donen idea de l'esperit amb què s'han promogut les iniciatives impulsades sota aquest nom. Lluny d'actituds còmodes, a anys llum dels gestos aristocràtics de molts artistes, els fundadors del Tradicionàrius (músics, cantants i activistes del sector) van arremangar-se les mànigues de la camisa i es van posar a treballar amb l'objectiu de crear uns punts de contacte sòlids entre totes les persones atretes pel patrimoni col·lectiu de la música tradicional del país. La feinada ha estat ingent. I els fruits saborosos, malgrat que ha costat molta suor fer-los madurar. Reconèixer-ho, ara i aquí, és un elemental acte de justícia. I és, també, l'expressió d'una solidaritat necessària envers unes persones i uns projectes que han d'avançar lluitant contra els signes d'un temps que sovint no són gens favorables a aventures com les del Tradicionàrius.

Moltes gràcies i molta salut, Tradicionàrius!

Tradicionàrius 2008 (21a edició del Festival Folk Internacional)

BENVINGUT I BENVOLGUT CAT

Guillem Espriu i Avendaño

Regidor del Districte de Gràcia

Ja ha arribat el moment tan desitjat pels graciencs i les graciencques i, en general, per totes aquelles persones que estimen la música, l'art, la cultura i la tradició.

Un renovat C.A.T. obre les seves portes, unes portes que ens permetran entrar a una instal·lació totalment remodelada, per gaudir-ne en qualitat. Un nou C.A.T. que ha guanyat nous espais polivalents propis d'un espai de formació i promoció de la música.

I aquesta obertura serà de la mà del Festival Tradicionàrius, la mostra més important de la música tradicional catalana. Amb un gran esforç, l'Associació Cultural TRAM, organitzadora del Festival i la gestora del C.A.T. , ha traslladat el tradicional festival a l'abril, per poder donar a l'estrena del renovat equipament la qualitat i la programació que aquest es mereix.

Concerts i balls, que ens animen a retrobar-nos amb el C.A.T. Hem guanyat un nou auditori, totalment renovat i de gran consistència, accessible, amb una gran confortabilitat i que incorpora els últims avenços en sonotècnia i il·luminació.

Camerinos nous, còmodes i confortables per als músics, quatre bucs d'assaig i un espai d'enregistrament per a la realització dels tallers d'instruments i cant. Noves sales polivalents per fer tallers, xerrades o per utilitzar com espais de trobada de grups i entitats. Un nou espai de fonoteca per consultar audiovisuals, concerts, xerrades...

El bar, com espai de dinamització, conserva el seu esperit inicial amb l'enrajolat modernista i les columnes de ferro tot recuperant uns antics arcs ogivals d'estil mossàrab que donen a la Plaça d'Anna Frank.

En definitiva un equipament municipal viu i adaptat als nous temps per donar major qualitat i millorar la formació. Un equipament renovat per fomentar i difondre la tradició musical. En definitiva, un espai obert als ciutadans, ciutadanes, músics, programadors i entitats.

Un nou C.A.T., a la fi, que conjuga el vell amb el nou, la tradició amb la modernitat, al servei de Gràcia i al servei de Catalunya.

Hi esteu convidats i convidades,

Feliç Tradicionàrius en el nou C.A.T!

Tradicionàrius 2008 (21a edició del Festival Folk Internacional)

TRADICIONÀRIUS 2008 INAUGURA EL NOU C.A.T. ENTREM A LA TERCERA FASE

Jordi Fàbregas, Esteve León, Quim Soler, Isidre Pelàez

L'equip de direcció del C.A.T.

Gràcia, 4 d'abril del 2008

Han passat dos anys i mig des de la multitudinària Festa de Cloenda que vàrem oficiar el 28 de juny del 2005, abans de l'inici de les obres de remodelació del vell Artesà.

Han estat dos anys llargs de diàspora que hem trampejat amb imaginació entre tots plegats: organització, músics, talleristes, constructors, arquitectes, tècnics, veïns..., per tal de mantenir activa la nostra programació d'activitats. Les obres ens han obert també espais alternatius que han acollit la música d'arrel i han eixamplat la proposta a altres àmbits.

I ara tornem a casa! Ens trobem un nou C.A.T. que ha experimentat una remodelació profunda dels seus espais i que ha ampliat la seva capacitat disponible, amb totes les mesures de seguretat i confort i, sobretot, amb millores tècniques i acústiques, que fan del nostre centre una de les sales més ben preparades per poder acollir la música folk - tradicional del país.

Des d'aquell llunyà hivern del 1988 en què l'Artesà ens va obrir les portes per al primer Tradicionàrius, estem a punt d'iniciar una tercera fase històrica, i segurament molts de nosaltres poc ens podíem imaginar que això succeiria.

La primera etapa va ser la mateixa creació del festival, i voldríem, des d'aquestes ratlles, recordar i agrair el suport que vàrem rebre per part de l'aleshores regidor del Districte Xavier Valls i el director de l'Artesà, en Pep Fornés, que vam creure i confiar en el nostre projecte i, evidentment, també dels músics i grups que s'hi van implicar des del primer moment.

L'any 1993 va significar un altre punt àlgid d'inflexió amb la creació del C.A.T. Centre Artesà Tradicionàrius. La vella i necessària reivindicació d'un espai de programació folk estable al país es feia realitat i ens permetia desplegar totes les activitats, tant artístiques com de formació i d'expansió, que hem anat realitzant. En aquests 15 anys de funcionament, el C.A.T. ha esdevingut un punt de referència tant nacional com internacional.

I ara, l'abril del 2008, iniciem aquesta tercera fase amb l'objectiu renovat d'ampliar les nostres activitats i els nostres serveis als usuaris i creadors musicals folk del país.

Aquesta profunda reforma estructural ha significat un gran esforç per part de l'Ajuntament de Barcelona – Districte de Gràcia, que n'ha assumit la major part del pressupost, amb l'ajuda també del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana de la Generalitat de Catalunya. A tots els volem donar les gràcies, i volem renovar el nostre compromís de treball i de futur.

El Tradicionàrius 2008, que excepcionalment ha canviat de dates i ha passat a la primavera, obre aquesta nova etapa del C.A.T. i hem volgut que el gruix central de la seva programació sigui un reconeixement als músics i grups que van ser presents a l'esmentada Festa de Cloenda del 2005, com un punt i seguit en el nostre llarg trajecte. L'any vinent tornarem a les dates habituals.

Finalment, volem dedicar aquest Tradicionàrius a tres grans persones que ja no són entre nosaltres i que van ser al nostre costat des de sempre: Toni Roig, líder i fundador d'Al Mayurga; Maria Laffitte, cofundadora del Tradicionàrius, i Albert Musons, periodista, historiador i cronista de la Vila de Gràcia. El vostre record sempre ens acompanyarà.

L'equip de direcció del C.A.T. us dóna la benvinguda. Volem que compartiu amb nosaltres l'alegria d'aquesta estrena i que us sentiu com a casa. Que en gaudiu!

Tradicionàrius 2008 (21a edició del Festival Folk Internacional)

ROMANÇO DELS 20 ANYS DEL TRADICIONÀRIUS I DEL NOU C.A.T.

Jaume Arnella, abril 2008

Senyors, el Tradicionàrius
fa vint anys va començar
aquí mateix on som ara,
aquí a Gràcia, a l'Artesà.

Aquí antics balls reviscolen
i se'n recupera el gust,
i la cançó improvisada
Va retrobant el punt just.

Fa vint anys, em podeu creure,
ningú donava ni un ral
per la música de casa,
música tradicional.

El C.A.T. també s'està a Arsèguel
i fa folc per 'quells verals:
fa tallers, va a les escoles
I colònies musicals

Uns quants grups vam proposar-nos
d'organitzar un festival
per poder exposar al públic
tot el nostre material.

I s'escampa aquesta música
amb un nou impuls, concís:
van sorgint convocatòries
Per tot arreu del país.

La proposta va ser un èxit,
molt de públic, molt jovent;
a l'hora de fer la foto
s'hi afegí molta més gent.

Hi vénen els de les Illes
amb simbombes i cançons
i cada any per sant Antoni,
Sobrassada i foguerons.

El projecte es consolida
i dóna per resultat
que sorgeix un centre estable,
i això, senyors, és el C.A.T.

Del Rosselló i de la Franja
els de l'Ebre, els valencians:
això és un punt de trobada
dels Països Catalans.

Surten grups joves que innoven
-tradicció i modernitat-,
i els vells músics de la terra
tots per 'qui el C.A.T. han passat.

I avui aquí s'inauguren
aquestes instal·lacions,
i que puguin ampliar-les
les noves generacions.

Tradicionàrius 2009 (22a edició del Festival folk Internacional)

CAT 2.0

Jordi Fàbregas, Esteve León, Quim Soler, Isidre Pelàez

L'equip de direcció del C.A.T.

Gràcia, 9 de gener de 2009

Quan el setembre de 1993 celebràvem l'obertura del **C.A.T.**, al vell centre l'Artesà de Gràcia, el Tradicionàrius ja feia 6 anys que havia començat a caminar molt modestament al costat de la seva barra del bar, en sentit literal. L'èxit progressiu, que va sorprendre les millors expectatives dels organitzadors, havia situat el que primer era un cicle i després un festival en el calendari "obligatori" de totes les persones interessades en el folc català i/o, potser, a viure la música en directe i la festa d'una altra manera.

Disposar del **C.A.T.** era una peça més en el procés de normalització de la música d'arrel tradicional que feia uns anys ens havíem proposat un col·lectiu de músics i uns quants amics entusiastes agrupats en l'associació cultural TRAM i més enllà. El punt de partida –miréssim on miréssim– era sempre un gairebé. Gairebé no existien cicles o festivals, gairebé no hi havia cap ressò als mitjans de comunicació, gairebé no s'editava discos i altres materials, gairebé no es programava folc als nous espies públics de difusió cultural...

Tradicionàrius va ser en aquell moment la plataforma que va atorgar visibilitat a tot (o la major part) del moviment creatiu i promotor que maldava per emergir a tot arreu del país, i és evident que aquesta pressió de tothom va contribuir a la seva ràpida consolidació. I ara de nou, vint-i-un anys després, us presentem la nova edició del festival, que en fa vint-i-dues. Pel camí, des de fa uns quants anys, li hem afegit l'adjectiu d'internacional, per remarcar, dins les nostres possibilitats, que procurem incorporar-hi les propostes musicals més noves del país (de tot el país), i algunes propostes d'altres cultures properes o llunyanes que ens semblen interessants.

Les propostes artístiques s'expliquen per elles mateixes i, si no coneixeu algun músic o grup, us garantim que no us decebran. El que sí que volem remarcar són alguns aspectes del programa que formen part de les nostres preocupacions des de fa una pila d'anys: l'ús social contemporani de la música i la cultura tradicional, aquesta és la idea que ens proposa **Jaume Arnella** amb el **Ball d'Homenatge** de la nit inaugural; la segona edició del **Folk als Mercats**, l'apropament de la música tradicional a l'espai públic; la celebració dels 10 anys de la revista *Caramella*, ja que disposar d'instruments de recerca, reflexió, debat i difusió és una necessitat en qualsevol àmbit cultural, i mantenir els referents, amb el record del 25è aniversari de la mort d'en **Xesco Boix**, que, entre altres moltes coses, ha de ser considerat un dels pioners del folc català i de la recuperació del repertori tradicional.

En la presentació del Tradicionàrius de l'any passat, que va inaugurar in extremis la nova seu, posàvem l'accent en la millora substancial de les condicions de treball que ens permetia el nou equipament. Ara volem parlar de continguts. Avui, que al país i al món de la música tradicional el gairebé s'ha invertit i, tot i que en molts casos és poc

satisfactori o no ho és gens, gairebé tenim de tot: programacions, festivals, circuits, programes als mitjans, etc., creiem que cal donar un nou impuls al projecte, que hem de continuar construint i reforçant els nostres referents, que hem de ser capaços de trobar plataformes per a les noves idees i propostes, que hem d'ampliar el nostre públic, els nostres seguidors i els nostres practicants. El nou **C.A.T.** és una eina al servei d'aquesta idea i, com des del primer moment, a la disposició de tot el sector de la música d'arrel tradicional. Perquè continuem dient amb en **Miquel Martí i Pol**, mort ara fa 5 anys i a qui també volem recordar: “ Via fora, que tot està per fer i tot és possible”.

Tradicionàrius 2010 (23a edició del Festival Folk Internacional)

BENVINGUTS AL CAU DEL FOLK!

Ferran Riera

(periodista musical –espècie en via d'extinció-)

Un bon dia d'hivern del 1989 vaig descobrir el Tradicionàrius, quan ja anava per la segona edició, i des de llavors no he deixat d'assistir-hi i participar-hi. Puc dir, doncs, que he vist créixer el festival, l'he vist créixer i multiplicar-se. He vist com els solistes i els grups naixien, evolucionaven i desapareixien entre les parets del C.A.T., i també he vist com es renovava el públic de generació en generació, tot i que molts artistes i espectadors s'han mantingut fidels a la convocatòria des del primer dia.

Amb el pas del temps, també he vist com la iniciativa era copiada arreu, com es renovava completament el C.A.T., i com el festival era declarat "d'interès estratègic" per part de la Generalitat. Però el que més m'ha impressionat al llarg de tants anys ha estat contemplar com el sector del folk als Països Catalans es desenvolupava a partir d'aquest aparador que és el Tradicionàrius, la plaça major, el lloc d'encontre i propagació del nostre panorama musical.

El combat no ha estat gens fàcil, però sí molt engrescador. Cada edició de la trobada era –és– com una victòria contra tota mena d'elements. I en arribar a la que fa número vint-i-tres, que déu n'hi do, no tan sols cal mirar enrere per reconèixer la importància de tota aquesta petita –però en el fons gran, fins i tot èpica– història, sinó que també cal mirar més enllà, per tal d'esbrinar el futur del sector, per ajudar a conservar un ingent inventari de tradicions i també per contribuir a la seva recreació i promoció. Senzillament, per mantenir viu un esperit que des del 1988, a iniciativa d'una colla de pioners –alguns dels quals ja venien del llegendari Grup de Folk, creat el 1967–, no ha deixat de propagar-se en totes, totes i totes les direccions.

Visca, doncs, el Tradicionàrius, i que visquin també les mares i els pares que el van parir i l'han fet pujar!!!

Tradicionàrius 2011 (24a edició del Festival Folk Internacional)

MATERIAL GENÈTIC

J.M. Hernández Ripoll

Tal com està el panorama, aquest any recomano de tot cor fruir el màxim possible del Tradicionàrius. Aprofitar-lo de cap a peus, degustar-lo concert a concert, nota a nota, amb nocturnitat i traïdoria...¿qui ens assegura que a la pròxima edició cantar en català no serà anticonstitucional? Tornen els temps del blanc i negre, i la crisi general que ens embarga ho pinta tot més gris. Però, per sort (ja posats donem les gràcies a Sant Rorro), després de gairebé un quart de segle d'obstinada resistència, aquest festival s'ha fet gairebé indestructible perquè en el seu interior, en la seva raó de ser, hi té un nucli granític a prova de qualsevol bomba de rellotgeria que pugi ser enviada des de les cavernes més casposes.

Són 24 edicions, i qui us escriu ha tingut el privilegi d'haver-hi estat al peu del canó pràcticament des de l'origen, seguint amb atenció periodística amiga l'evolució d'aquesta cita que fa tradició de la tradició. Des del tímid inici a les catacumbes del vell Centre Artesà, repartint música en petit comitè com qui reparteix aigua dolça entre els quatre valents que es disposaven a resistir el setge de l'oblit i el desinterès generalitzat, el Tradicionàrius ha crescut molt. S'ha fet gran de mica en mica, tant de llargada com d'amplada, fins a convertir-se en un punt de referència internacional i, per què no dir-ho, en la sana enveja d'altres comunitats que voldrien tenir un festival similar en el seu calendari sonor.

No entra en les meves pretensions fer un resum evolutiu del Tradicionàrius. Només citaré, per conveniència, l'etern parèntesi en què les obres els van obligar a perdre la por i a abandonar el barri, a expandir-se per la ciutat fins i tot als indòmits paratges que s'estenen a l'altre banda de la Diagonal; com també a construir fermes aliances amb festivals amics i germans amb qui comparteixen molt més que un trimestre. Per aquesta i altres raons, el nou edifici del C.A.T. s'ha d'entendre com un monument a la victòria, a la resistència d'una manera d'entendre la música que desdoblega en una manera lliure i natural d'entendre la vida.

S'equivoca qui pensa que ja ho tenen tot fet. I no sé com dir que encara els queda molta feina sense quedar com un polític bocamoll. Hi ha assignatures pendents que es resisteixen. L'anecdòtic bombardeig promocional que practiquen, l'escassa pràctica de les noves tecnologies o el nul ús de l'arrogància que cal per saber vendre's en territoris hostils formen part de la seva herència genètica. Podríem dir que són vestigis d'un passat primitiu que hauria d'anar a parar al contenidor del reciclatge. Entre el 14 de gener i el 15 d'abril, el festival d'enguany proposa més de quaranta concerts i torna a expandir-se a L'Auditori, al Palau de la Música i a la sala Luz de Gas. Molts artistes aprofiten per presentar nous treballs discogràfics o per estrenar espectacles. I tot això ha de ser prou motiu d'orgull per saber que al Tradicionàrius ja no hi ha Déu que l'aturi. I encara menys un irrisori tribunal amb perruques blanques.

Tradicionàrius 2012 (25a edició del Festival Folk Internacional)

24 TRADICIONÀRIUS 25

Jordi Fàbregas, Esteve León, Isidre Peláez i Quim Soler

Tradicionàrius 25, que no 25 anys de Tradicionàrius. De fet, quan el divendres 13 a les 10 de la nit els Ministrils de la Vilanova bufin la primera nota farà gairebé 24 anys que ho van fer per primera vegada l'any 1988. El Tradicionàrius és una història col·lectiva. Si aquella primera edició va ser possible per l'impuls d'unes poques desenes de persones, al llarg dels anys només la generositat i altruisme de milers de persones han permès la seva continuïtat i la seva sostenibilitat. A tots ells el nostre reconeixement, el nostre agraïment.

Aquell any 1988 feia gairebé 20 anys del Festival Folk del Parc de la Ciutadella el maig del 1968. Tot i que ja havien existit algunes iniciatives puntuals, el Grup de Folk va obrir diversos camins: la recerca i recuperació de la música; els instruments i les cançons tradicionals catalanes; la incorporació d'altres tradicions especialment nord-americanes i franceses i l'obertura de la cançó cap a altres gèneres musicals que després van ser englobats sota el segell de música progressiva (o música laietana). Tot i així, a l'inici dels anys vuitanta del segle passat, la presència dels (pocs) grups que es dedicaven al folc en les programacions, els mitjans de comunicació o les edicions discogràfiques era molt reduïda o directament nul·la. Sovint s'associava als aleshores anomenats grups d'animació infantil. Només dos festivals defensaven la bandera del folc en aquell moment: la trobada d'Acordionistes del Pirineu a Arsèguel i el Festival Internacional de Música Popular i Tradicional a Vilanova i la Geltrú. El Tradicionàrius va tenir, a Barcelona, un precedent entre els anys 1984 i 1986: el Sarau de Primavera als jardins de l'Hospital de la Santa Creu amb els promotors, músics i gent diversa vinculada als grups La Murga i l'Orquestra Galana, encapçalats per Jordi Fàbregas i Jaume Arnella. Malgrat que la resposta del públic va ser raonablement bona, aquesta convocatòria no va tenir més continuïtat. L'Ajuntament d'aleshores va deixar de cedir l'espai al·legant una reforma del seu ús o alguna queixa veïnal. La conjuminació de la voluntat de continuïtat per part del grup promotor i el fet que el director del centre cívic l'Artesà fos Pep Fornés van permetre el naixement del Tradicionàrius (per cert, paraula inventada per Jordi Fàbregas tornant d'una actuació del seu grup) el gener de 1988. I ho va fer de forma molt modesta, amb pocs recursos i ignorant quina seria la resposta al que en aquell moment es va dir "cicle de música tradicional" i més tard esdevindria festival.

El propòsit era disposar d'una plataforma que ajudés a obtenir visibilitat als artistes i grups que treballaven amb els materials de la tradició musical dels països catalans i disposar d'un espai estable de relació entre tots ells. Però també (i citem literalment) "recuperar el sentit festiu i participatiu dels festivals de música" i organitzar activitats paral·leles: xerrades, tallers, edició de materials de difusió o recerca, etc. Al voltant d'aquest full de ruta s'han anat desplegant les programacions d'aquestes 25 edicions amb notable fidelitat als principis fundacionals. Si de cas, podem ressenyar tres moments d'inflexió al llarg de la seva història: el primer, l'any 1993 quan l'associació TRAM obté la gestió de l'equipament i crea el Centre Artesà Tradicionàrius; el segon,

quan es crea la Fira de Manresa l'any 1998 perquè la seva capacitat i recursos permeten l'encàrrec i estrena de noves produccions de forma normalitzada i, encara que potser de forma menys perceptible, l'any 2003 quan el festival suma l'adjectiu d'internacional per remarcar la presència de grups i artistes més enllà de les nostres fronteres nacionals i culturals.

El Tradicionàrius ha mantingut sempre una perspectiva oberta i encuriosida en relació amb la creació, recreació i interpretació de la música tradicional, al marge de cap ortodòxia, i ha valorat especialment l'honestedat, la capacitat d'innovació i d'interacció amb altres gèneres musicals, altres formats o altres instruments. Tothom ha tingut accés a les seves programacions i, si en algun cas no ha estat així, només es pot atribuir a la nostra ignorància.

Al llarg de tantes edicions s'han succeït alguns moments realment memorables en termes artístics o de comunicació amb el públic. Cadascú pot tenir els seus en la memòria. Ara bé, ens sentim especialment orgullosos que alguns dels exponents més importants de la música de transmissió oral, els vells instrumentistes que salvaren les paraules i les notes, hagin participat en alguna de les primeres edicions. Recordem en Pere Sala "Peret Blanc", en Jaume Vidal "Submarino", Josep Verdaguer "Roviretes", Josep Guasch "Teixidó", Josep Jordana "Comare de Toloriu", Pepe García "Lo Canalero", Josep Miquel Elies "Mestret" i Josep Bo.

24 anys després ja no són entre nosaltres i tampoc algunes persones especialment importants per al C.AT., per al Tradicionàrius o personalment per a l'equip organitzador. Tots ells, però, ens acompanyaran el proper divendres 13 de gener de 2012 a les 10 de la nit a la plaça de la Vila de Gràcia.

Després de moltes batalles, de suplir recursos amb imaginació i bona voluntat per part de tothom, les circumstàncies d'aquest 2012 ens tornen a acostar a la primera edició: limitació de recursos i perspectives incertes. Nosaltres, però, ja sabem des del principi que resistir és vèncer. Ho farem.

Tradicionàrius 2013 (26a edició del Festival Folk Internacional)

L'any 2012 el Tradicionàrius va celebrar l'any 24 i l'edició 25. Tots estàvem molt contents i orgullosos per tots aquests anys de feina i d'il·lusió.

Tants anys, però també han anat deixant pèrdues d'amics i companys. Ara, quan estem a l'any 25 i d'edició 26, trobem a faltar a la **Traudel Jungbauer** i a en **Carles Valero**, que van morir de forma sobtada el 2012.

A ells dos volem dedicar aquest Tradicionàrius i el nostre agraïment.

Tradicionàrius 2013 (26a edició del Festival Folk Internacional)

VINT-I-SIS EDICIONS DE TRADICIONÀRIUS TRADICIÓ, OPORTUNITAT I COMPROMÍS

Vicenç Villatoro

Si agafem els conceptes en el seu sentit més amplis, tota la música és tradicional. No n'hi ha cap que no ho sigui: ningú no pot crear o interpretar música com si fos la primera persona que ho fa en la història de la humanitat, com si ningú ho hagués fet mai abans. Tot acte de creació es fa en el marc de la tradició, en diàleg amb tot el que es coneix del que s'ha fet abans, assumint unes parts i confrontant-se amb unes altres. De la mateixa manera es pot dir que no hi ha tampoc cap música que sigui únicament i exclusivament tradicional: l'acte de la creació, per ell mateix, suposa sempre una sortida de la tradició, una ampliació del seu perímetre, una novetat que va més enllà del que ja hi havia.

Llavors, per què té sentit parlar de música tradicional i per què, sobretot, té un sentit ple i rotund –certificat per la continuïtat, el reconeixement i l'èxit– un cicle com Tradicionàrius, que arriba ja a la seva vint-i-sisena edició? Perquè tot i que puguem convenir que tota la música és tradicional i cap música no és només tradicional, hi ha possibilitats de modulació, actituds diverses davant la tradició, diferents proclames explícites sobre el seu valor. I és aquí on el Tradicionàrius representa un punt molt específic en aquesta modulació. Tradicionàrius és la tradició explícita. Representa una proclamació en veu alta i l'expressió d'un compromís particular i clar, que li és propi. I que és necessari i oportú. Per això funciona.

Diria que el Tradicionàrius proclama en veu alta i es compromet en veu alta a unes quantes coses. La primera, considerar la tradició com un patrimoni, com un actiu, en el camp de la música, i per tant considerar un bé cultural la seva conservació i protecció. La segona, considerar la tradició com un immens catàleg de possibilitats per a la creació contemporània, com un magatzem acreditat de bones referències que permeten al creador innovar i fer la seva obra, sense fer veure que surt de zero i s'ha d'inventar tot. Aixecar més alt l'edifici nou, perquè els fonaments són sòlids i segurs. La tercera, creure que aquest punt dolç de trobada entre la tradició i la innovació no ha de ser patrimoni erudit ni dèria marginal, sinó que mereix trobar-se amb el públic contemporani i dialogar també amb aquest públic nou, amb aquestes noves generacions. I per últim, la quarta, proclamar que no hi ha una tradició, sinó, moltes, construïdes i barrejades al llarg dels anys, cada una amb el seus trets específics, totes modificables i amb ponts i finestres de les unes a les altres. La tradició cultural és. Val la pena que sigui, perquè significa molta creativitat condensada i sedimentada amb el temps. No és una obligació ni una presó per al creador. És una biblioteca de referències sòlides a la seva disposició. Per tant, conèixer, més tradicions és, per al creador, multiplicar els seves oportunitats. I per a l'espectador, ampliar els registres del seu gust, tastar el que no sabia, ampliar el perímetre de les músiques que ha fets seves.

Tradicionàrius ha sabut ser això, totes aquestes constatacions i tots aquests compromisos, que no són obvis. És una vida. No és l'única via, naturalment. Però ha demostrat ser una bona via. Li hem d'agrair, entre tots, moltes coses. Pels vint-i-cinc anys passats. Pel vint-i-sisè any present. Per als molts i molts anys futurs.

Tradicionàrius 2013 (26a edició del Festival Folk Internacional)

LA MÚSICA QUE ENS DESPERTA

Jordi Martí

Sons de la Mediterrània

Veiam. El primer festival Tradicionàrius es va fer l'any 1988. Eren altres temps; en un quart de segle han canviat moltes coses. Ara mateix patim una època d'abismes econòmics i cultura desprestigiada, però em fa l'efecte que en certs aspectes estem millor: la preparació dels nostres músics ha millorat força, i el coneixement del que és una gralla està més estès que abans; qualsevol ciutadà pot referir-s'hi, sigui per lloar-la o per fer-ne befa, i tothom sabrà a què es refereix.

Imagino que en tots dos aspectes, tant en la millora dels músics com en la difusió de l'anomenada música tradicional o folk, hi haurà tingut força a veure el Tradicionàrius amb la seva lluita que és fosca i constant; admirablement constant i injustament fosca.

Com podríem explicar què distingeix el Tradicionàrius? És el festival de les músiques vinculades a l'antiga societat rural? No ho sé...l'únic que sé és que és un festival eminentment urbà, nascut al cor de la densament poblada Vila de Gràcia. És el festival de les músiques i els sons autòctons? Potser no tant, perquè hi abunden espècies invasores com l'acordió i el violí. És el festival de les músiques que estan fora de moda? Més aviat al contrari: hi són presents totes les modes que s'han anat acumulant al llarg dels anys i els segles, siguin els balls que l'alta societat s'esplaiava al Liceu a mitjan segle XIX o els pasdobles adaptats que la colla grallera dels Astons passejava pels pobles del Penedès i el Camp de Tarragona en bona part del segle passat.

Però més que explicar que no és el Tradicionàrius, potser seria més pràctic intentar definir com m'agradaria que fos. M'agradaria que fos el festival de les petites festes, dels músics que s'interessen per la història i el que s'ha fet abans, i ho tenen en compte a l'hora de fer música nova. Música compromesa amb el passat, present i el futur. Oberta a tot el bo que ens ve de fora. Música que no és anestesiant, sinó que ens desperta. Això és el que uns en diuen tradició i altres simplement cultura, una paraula que hauria de començar a recuperar prestigi.

Tradicionàrius 2014 (27a edició del Festival Folk Internacional)

MÉS QUE UN FESTIVAL

Ferran Mascarell

Ara fa uns vint-i-cinc anys el país es va anar dotant de festivals i cicles temàtics que responien tant a la demanda de sectors de la ciutadania com a les necessitats dels músics i altres creadors. El **Tradicionàrius** n'és un d'ells i, potser, exemplifica molt clarament la funció dels festivals en el conjunt de les nostres estructures culturals. Un festival identifica i singularitza un sector de la producció i el consum cultural –en aquest cas musical- i empeny la millora de l'oferta. És, en definitiva, una plataforma dinamitzadora d'un sector o àmbit cultural. Però un bon festival, aquell que desplega totes les seves potencialitats, és molt més que això: identifica una ciutat o un territori, té un paper actiu en l'evolució del seu propi sector, se'n preocupa per l'emergència del nou talent, la intermediació de l'oferta i la demanda, la difusió arreu del país, la interrelació amb la ciutadania activa, crea, forma i fidelitza públics...

El festival **Tradicionàrius** identifica, en primer lloc, la vila de Gràcia però òbviament també la ciutat de Barcelona, Catalunya i tots els territoris de parla i cultura catalana per als quals ha esdevingut una veritable referència i n'ha contribuït a evidenciar la seva unitat de la cultural.

A més, no és una realitat circumscrita a un període en el calendari, a unes dates de programació, sinó que, emmarcat en l'acció de l'associació TRAM i del C.A.T., encaixa el festival en un conjunt d'activitats permanents de formació, difusió i promoció de la música folk que treballa sobre els materials del patrimoni musical.

La meua relació amb el **Tradicionàrius**, des del seu inici com un cicle d'un centre cívic fins a l'actualitat, ha estat constant per raons professionals i personals. Sempre és estimulants assistir al procés que, des de la idea inicial, és capaç de generar i sostenir grans resultats. I aquest ha estat un cas exemplar.

El festival ha esdevingut també els darrers anys, i d'alguna manera, la banda sonora que ha acompanyat el creixement de les expressions de la cultura popular catalana que és potser l'element de participació cultural activa més important que disposa el nostre país.

Sempre que tinc ocasió m'agrada recordar que el patrimoni és el resultat de la creació individual o col·lectiva que es va produir en algun moment de la nostra història. El **Tradicionàrius** permet un joc de miralls entre la tradició i la creació contemporània que contribueix a la sedimentació del patrimoni del futur.

Tradicionàrius 2015 (28a edició del Festival Folk Internacional)

MEMÒRIA, RISC I LLIBERTAT

Francesc-Marc Álvaro

Potser perquè sóc de Vilanova i la Geltrú o perquè durant una època vaig ser veí de la vila de Gràcia, el fet és que la música folc, la música d'arrel tradicional o el que després els mercats van anomenar "world music" va formar part de la meva joventut i d'allò que el poeta anomenava la nostra educació sentimental. Amb el Festival Internacional de Música Popular i Tradicional de la meua ciutat i amb el vostre Tradicionàrius vaig aprendre que hi havia un món de sonoritats que ens vinculava a la memòria perduda de les pedres i els besavis, un univers de danses, cançons i tonades que, rellegides i reinterpetades per joves audaços, penetrava el nostre present amb una força insospitada i generava una nova aproximació a la tradició, lliure i apassionada, radicalment fresca. Allò antic esdevenia una bandera de futur en mans de les noves generacions, la veu tel·lúrica bastia camins inesperats d'avantguarda quan se sabia connectar amb l'esperit rebel d'una època. Ni enyorança ni recreació arqueològica: capacitat de viatjar en el temps i voluntat d'aventura. Tornar al foc que no s'havia apagat mai.

El Tradicionàrius, que aviat complirà les tres dècades de vida, ha estat i és un laboratori afortunat de somnis, un país independent de creativitat, un intercanviador de projectes i un aparador perfectament il·luminat de propostes al voltant d'una música que depassa les etiquetes ortodoxes. També una xarxa densa d'afectes i complicitats. També una manera de desobeir les rutines del consum. Des de Gràcia cap al món, aquest festival ha mirat endins i ha mirat enfora per oferir sempre el millor a un públic fidel que ha anat creixent. Entrar al C.A.T. és tenir la certesa que obrim la porta d'una dimensió especial on ens esperen tresors inesperats, sonoritats insòlites, el vent d'una geografia encara verge i un convit a la festa perenne. El cau que mena a d'altres caus.

En un context més ampli, més polític, l'experiència continuada del Tradicionàrius es pot interpretar com una victòria del risc per sobre del conformisme, com un triomf de la veritat contra les impostures i les dictadures d'una comercialitat mal entesa. Qualsevol cultura normal que vulgui realitzar-se de manera madura en una societat lliure ha d'explorar sense reserves aquesta llibertat dins la llibertat, generant els espais per on circula l'energia que fa possible el diàleg entre la tradició, el canvi, la ruptura i -per ser una mica italians- la reproposta o el que sorgeixi. Sense espais d'aquesta mena, qualsevol cultura és una aspiració coixa, una suma de cabòries incapaç de transformar res. Afortunadament, el Tradicionàrius ha blindat un espai de cultura musical excel·lent i, en fer-ho, ha assegurat els fonaments d'una activitat artística que ens defineix i ens projecta, que ens permet dialogar amb les altres cultures des d'una contemporaneïtat complexa i alhora desacomplexada. Cal brindar per la tenacitat militant de l'equip humà que ha defensat i defensa aquest espai contra tota mena d'inclemències. Darrere les històries d'èxit sempre hi ha gent que s'hi deixa la pell.

He dit abans que, en la meua joventut, vaig tenir el privilegi de descobrir les atmosferes que creava la música popular d'arrel i tot el que l'envolta. Accedir a aquestes músiques em va fer obrir mapes nous i agafar carreteres secundàries de la creació cultural i artística, on habiten noms i obres que gairebé mai no seran *prime time* televisiu ni ocuparan les lleixes dels grans magatzems. Els concerts del Tradicionàrius han estat i són per a moltes persones la duana virtual que permet entrar al país de la bellesa remota i propera, allí on la història i l'avenir es confonen en les notes d'un sac de gemecs robat als segles o en la veu d'una jove que diu, amb colpidora i estremida irreverència, la cançó anònima que ens aboca a l'abisme de tots els desitjos, de tots els desamors.

Tradicionàrius 2016 (29a edició del Festival Folk Internacional)

MELODIES DE LA NOSTRA VIDA

Rafel Vallbona

Nascuts en una societat abocada a la desmemòria, la generació dels seixanta va construir les primeres referències musicals amb els Beatles, els Stones, Dylan i la càrrega de descoberta i experimentació vital que tots plegats comportaven. Fills d'un país sense passat ni futur, va ser gràcies al missatge de llibertat i de trànsit vers un nou temps canviant (*The times they are a changin* no era una broma, era una consigna), que vam ser capaços de construir un imaginari cultural, cívic i polític nou i original, que va anar més enllà de l'herència resistencial i de la feixuga derrota que la societat catalana duia escrita al rostre en aquells anys de plom d'infantesa i adolescència. El rock era un indicador de vida moderna que mantenia encesa l'esperança per a les joves generacions; un avenir, però, que quedava llunyà de la tradició cultural catalana, somorta en el fracàs social de la guerra.

I per aquell camí vam descobrir el folk, que amb Pete Seeger, Joni Mitchell i tants d'altres ens va descobrir l'arrel tradicional que lliga la música amb la societat de la seva època, una música que parteix de les melodies del poble i pren una expressió contemporània: el *big bang* de la cultura catalana de postguerra. La refundació d'una nova/vella idea de país, amb un peu en la tradició i el llegat, i l'altre en els esdeveniments socials, cívics i culturals que donen consistència al món. El retorn a la Catalunya cosmopolita consolidada als anys vint i trenta; un lloc d'on mai no ens hauríem d'haver mogut.

El Grup de folk va donar forma a aquella quimera. I els festivals no van ser un miratge, van ser una llavor, i el Canet Rock de 1975 la gran col que en va florir en una nit de música i futur. Els Coses van capgirar la cançó d'autor, que ja començava a fer badallar als més joves introduint l'estètica i el llenguatge del folk britànic que havien mamat de Pentangle o Fairport Convention. I a tombar els vuitanta, la colla d'aprenents d'escriptor de 'La font del cargol' va demanar a l'Orquestrina Galana de participar en una festa-performance literària fque va acabar essent una de les gresques més pop i desenfrenades que hi ha hagut mai a Premià de Mar. La xarxa s'anava trenant. La música popular havia passat a formar part del pòsit cultural de les generacions joves amb la mateixa naturalitat que Lou Reed, la mà lenta d'Eric Clapton o Quadrophenia dels Who. I el Centre Artesà Tradicionàrius (C.A.T.) recollia suports per posar-se en marxa a Gràcia i situar la música tradicional al lloc que li correspon i obrir-la als més joves.

Les melodies de la nostra vida sonaven tant a Fender com a gralla, o de fet a una conjunció estranya d'ambdues. La Dharma ho va llegir ràpidament i fins i tot els carrers de Madrid es van omplir de clams: *Con la Dharma se arma*. Ens sentíem cridats a participar activament en la construcció d'un nou país i estàvem convençuts de fer-ho més just, modern i de progrés. La música va ser part essencial en aquesta presa de consciència i de recuperació de la memòria: la tradicional per entendre d'on veníem, el pop i el rock per saber in volíem anar.

I ens vam proposar ser catalans com a forma pròpia de ser universals. I vagar tothora pel món com autèntics Woody Guthrie amb una melodia que ens reconegui i que, a la vegada, ens apropi a la resta de civilitzacions. Perquè aquesta terra és la nostra terra.

Tradicionàrius 2016 (29a edició del Festival Folk Internacional)

PRESENTACIÓ

TRADICIONÀRIUS

Gràcia, gener 2016

La nova edició del **Tradicionàrius**, que engega just després de les Festes de Nadal, del divendres 8 de gener i fins al 18 de març de 2016, celebra enguany vint-i-nou edicions. Com cada any, us proposem tres mesos d'intensa activitat musical i cultural amb una cinquantena d'actes i concerts i amb la participació de més de seixanta grups i artistes, enguany la majoria provinents dels Països Catalans, però també dels territoris veïns com Occitània, la Bretanya, Itàlia, Galícia i el País Basc. Seguint amb els seus objectius, el Festival aposta per apropar la cultura d'arrel a tot el públic, donar a conèixer la realitat cultural del país a través de músics, grups, nous projectes i col·laboracions sense els quals seria impossible que un cicle com el Tradicionàrius seguís tant viu.

El concert inaugural anirà a càrrec de l'**Orquestrina Galana** i el seu *Ball Amable*, amb el qual fa 35 anys van revolucionar els envelats de l'època apostant per un ball original que va trencar amb els clixés de l'època i gràcies al qual, avui dia tots els balladors poden gaudir de grans moments de ball folk. Serà un espectacle molt especial, un retrobament únic a l'escenari del Tradicionàrius. Podreu ballar els balls més populars com xotis i pasdobles però també el ball de l'escombra o el del canvi de parella.

El Festival estructura la seva programació en **nits de concert** els divendres i els diumenges en què els grups tenen l'oportunitat de presentar els seus espectacles o treballs discogràfics al C.A.T., una sala de concerts única i especialitzada. Un d'aquests grups seran els veterans **Luar Na Lubre**, un grup històric i referent indiscutible de la música folk de Galícia i de l'àrea Celta, que celebrarà els 30 anys en el marc del Festival, així com també grups més joves com l'**Orquestrina Trama** o **Xaluq**. En total nou presentacions de discos i més de cinquanta grups, un símptoma de vivacitat de la música d'arrel i de relleu intergeneracional i de qualitat. A més, la nostra cultura no es nodreix només de treballs discogràfics, sinó que durant el festival també s'hi presentarà un llibre editat per CATedicions *Músiques de Tabalers: Tabalers del Barri Gòtic. Atabalament*, i el documental *Jaume Arnella, el Joglar*, dedicat a la trajectòria d'aquest gran músic.

En aquesta edició hem volgut destacar quatre concerts els quals hem anomenat **Extraordinàrius** per la seva magnitud musical. El primer, la celebració dels 40 anys de La Bressola amb l'espectacle **Sem Nord, Fem Bressola!**; el segon la presentació del nou disc de **Pep Gimeno "Botifarra", Naiet Cirerer, Xavier de Betera i Hilari Alonso Home romancer**, un treball didàctic i divertit amb romanços de realitats actuals; el tercer Extraordinàrius és la presentació de l'últim treball dels guanyadors del premi Nacional de Cultura i la veu més popular de les Terres de l'Ebre, **Quico el Célio, el Noi i el Mut de Ferreries, No tinc diners**; i per últim, el concert de cloenda, en el qual tindreu l'oportunitat de gaudir d'un espectacle únic amb **El Pont d'Arcalís & Kepa Junkera**, en què presentaran nous temes del proper disc del grup català.

A banda dels concerts, el Tradicionàrius programa tres cicles específics: el primer són les **Nits de Ball Folk**, tres sessions exclusives de ball amb grups d'aquí i de fora els dissabte al vespre; la vuitena edició del cicle **Folk als Mercats**, en què la música d'arrel surt del C.A.T. i camina entre les parades dels quatre mercats de la Vila; i el cicle d'improvisació **Les Vespres dels dimecres**, dirigit per Marcel Casellas i que en aquesta ocasió comptarà amb improvisació de cançó de la mà de l'associació **Cor de Carxofa**. I per no perdre la tradició, no pot faltar-hi el **Cap de Setmana de les Illes**, els Foguerons de Sant Antoni a Gràcia, amb el tast de productes mallorquins, la nit de concert i ball de bot al C.A.T. i els Foguerons a les places de Gràcia el dissabte.

A més, el Festival s'estén a diferents pobles i ciutats de Catalunya amb el **Tradicionàrius al Territori**. Cinc cicles de música folk i d'arrel agermanats amb el Festival: el **Garrotxinàrius** a Olot, el **Folkestones** a Girona, la **Violinada** a Argelaguer, el **Rubrifolkum** a Sant Boi del Llobregat i la **V Mostra nacional de glosa** a Sant Quirze del Vallès. Tots cinc són un referent de la cultura d'arrel al seu poble o ciutat.

Com sempre, el Tradicionàrius col·labora amb **L'Auditori de Barcelona**, el **Festival BarnaSants**, la **Fira Mediterrània de Manresa**, el **Festival Cose di Amilcare**, el cicle **Hamaques de la Casa Amèrica Catalunya**, el **Concurs SONS de la Mediterrània**, l'**ESMUC** i el **Museu Etnològic**; i com a plataforma d'altaveu de les propostes folk i d'arrel acosta aquest tipus de música arreu dels Països Catalans amb l'ajuda dels convenis amb **l'Ajuntament de Barcelona**, el **Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya** i l'**SGAE**. A més, treballa amb associacions i entitats socials i culturals que els donen suport en la difusió per tal d'arribar a tot tipus de públics.

De ben segur que podreu gaudir d'alguna d'aquestes propostes, us esperem al Tradicionàrius 2016!

Salut i Tradicionàrius!

Tradicionàrius 2017 (30a edició del Festival Folk Internacional)

LA MÚSICA ÉS MENTRE ES FA

Antoni Batista

Les llengües germàniques diuen poble amb les paraules “volk” (alemany) i “folk” (anglès), que es pronuncien igual, amb la “ve” baixa que és fonèticament “f” en català, però encara més en el registre valencià. Aquesta arrel etimològica, en harmonia amb la música d’arrel que ens ocupa, ha batejat una part de la música popular arreu del món, mentre que l’altra part ha pres el nom de la procedència llatina i romànica; de “populus”, “pop”. Entre una i altra, la fórmula americana “rock and roll”, expressió argòtica per designar una barreja de moviments amb una càrrega eròtica: la dansa va precedir la solfa perquè el ritme el portem al bell mig del compàs del cor.

Al fons de totes les denominacions d’origen, hi ha el sòlid substrat de les músiques tradicionals, que s’han conservat en permanent evolució des de la transmissió oral a internet, passant per l’impagable llenguatge iniciàtic de la partitura. Gràcies al Centre Artesà Tradicionàrius (intencionadament CAT) d’una manera molt especial és que podem parlar ara i aquí en aquests termes. El Festival Folk Internacional Tradicionàrius commemora el seu trentè aniversari en aquesta dimensió doblement binària de passat llegit en present i d’espai físic que aixopluga la matèria primera que s’hi fa: la música!

La “música és mentre es fa”. Aquesta frase només aparentment simple que situa la música en proporció directa a la dinàmica, m’ha acompanyat des que me la va dir nogensmenys que Sergiu Celibidache, considerat un dels millors directors d’orquestra de tots els temps. Li vaig demanar que em definís la música i em va fer callar perquè pogués escoltar una dona de fer feines que netejava els vidres de casa seva mentre cantava un bolero. La senyora es deia Maria i Celibidache va exclamar, amb la vehemència que el caracteritzava: “Maria és la música!”. En acabat va deixar anar la sentència d’antes, “la música és mentre es fa”.

Un artista de cap a peus, un músic integral, donant valor a la cançó popular. Sense la cançó popular, la música dita clàssica hauria perdut una part important del seu patrimoni compositiu. Chopin no hauria cantat Polònia ni Brahms Hongria només amb les cordes del piano, ni Dvorak el Nou Món ni Sibelius Finlàndia amb les cordes simfòniques, si abans no haguessin escoltat qui les cantava amb les cordes vocals i en el seu idioma. Més a prop, Manuel de Falla i Federico García Lorca van recórrer Andalusia a la recerca del flamenc i la *tonadilla*, i Frederic Mompou va recrear les “Cançons i danses” del nostre país.

D’aquesta sinèrgia han sorgit obres mestres. L’Orquestra de Cambra del Teatre Lliure, dirigida per Josep Pons, avui titular de l’Orquestra Simfònica del Liceu, va enregistrar algunes de les peces recollides per Falla i Lorca, en la veu de la *cantaora* Ginesa Ortega. I cap soprano lírica ha entès i cantat millor “El amor brujo” que Rocío Jurado. En un altre ordre, però en idèntica línia argumental, la versió d’“El cant de la Sibila” de Maria del Mar Bonet aporta una articulació molt més profunda i sentida que la del gregorià acadèmic.

La Biblioteca Popular de l'Avenç va publicar l'any 1909 un bon recull sota el títol de "Cançons populars catalanes". Van fer diversos volums i vàries edicions, amb les quals el pare m'ensenyava a familiaritzar-me amb una música que era com de la família. En la seva biblioteca de caoba envellida, conservo aquells llibres que valien cinquanta cèntims de pesseta, és a dir, 0'00 euros... Això és: no tenen preu.

En el pròleg, s'hi llegeix (mantinc el català prenORMATIU, tant actual per cert): "Donem no només la melodia sola, pura com els llavis de les noies que la canten, ajudant a la seva senzillesa pagesívola la inspirada poesia que li fa companya, per a que tots els que ja'n canten alguna puguin aprendre-n de noves per bressolar els nens, per distreure la pensa emboirada o per taral·lejar-les durant el treball per fer més entretinguda la feina" .

Després de la cera i afany divulgatiu de L'Avenç, Joan Amades va fer un cànon de les cançons tradicionals. Per fortuna, ni aquelles cançons s'han deixat de cantar ni ha cessat la seva evolució i divulgació, amb l'aportació essencial dels discs, els CD i els nous suports virtuals. La contribució del moviment de la Nova Cançó i el Grup de Folk van donar una nova empenta, quan el franquisme va convertir el "fum-fum-fum" en "fun-fun-fun". Diversos cantautors i grups han anat donant vides noves a cançons que gràcies a aquesta permanent regeneració, mai no han estat mortes. Vull retre homenatge fins a la consumació dels segles al cicle "Bac de Roda", de Rafael Subirachs, enregistrat el 1977, amb l'exhumació del "Catalunya, Comptat Gran", precedent filogenètic d'"Els Segadors".

Els pioners del primer festival del 1988, sensibles a la nostra música d'avui i de sempre, "forever and ever" —citarem l'evangelista místic Joan via Haendel— va engegar fa trenta anys el Tradicionàrius, que avui, amb la distància crítica convenient i el llegat d'una obra feta, podem considerar de l'alçada de les dues obres esmentades: la Biblioteca Popular de l'Avenç i la recerca de Joan Amades.

Els referents dels inicis, que encapçalen el programa de l'edició commemorativa donen la mesura de l'abast d'aquesta recerca creativa i interactiva de la nostra cançó folk-pop-rock. Jaume Arnella i tota la llista d'actants són exemplars en el nostre àmbit cultural d'aquesta música que té tanta feina d'investigació oculta als focus mediàtics però sempre viva i oberta, perquè "la música és mentre es fa".

Tradicionàrius 2017 (30a edició del Festival Folk Internacional)

TRADICIONÀRIUS. 30 EDICIONS FITA RERE FITA

Josep Vicent Frechina

Corria l'any 1988. L'Ateneu Artesà de Gràcia organitzava el Primer Cicle de Música Tradicional i Popular Tradicionàrius on havien estat cridats a participar "32 músics joves que viuen la música tradicional des del present", segons s'explicava al programa de mà. Allí mateix, Jordi Fàbregas, exposava els propòsits d'aquesta nova iniciativa: "Si s'aconsegueix de fer un pas endavant en la nostra música popular, ja haurem aconseguit una part dels nostres objectius. L'altra part seria la d'assolir una periodicitat en aquests cicles...".

Avui, tres dècades després, Fàbregas segueix al front d'un cicle convertit en referència cultural ineludible i amb aquells objectius fundacionals plenament acomplerts. Esborrona pensar l'abundor de fruits que han arribat a donar les llavors primigènies: les músiques procedents o inspirades en la tradició oral acaparen ara un espai significatiu de l'escena musical contemporània i han permeabilitzat molts dels altres estils fins esdevenir una important eina de creativitat.

I si ateníem a les xifres, el diagnòstic resulta també bastant palmari. El nombre de músics convocats per la XXX edició del Tradicionàrius vorejarà fàcilment els cinc-cents, amb més d'un centenar de propostes que, excepcionalment, es programaran distribuïdes al llarg dels primers sis mesos de l'any tot desbordant l'habitual duració trimestral del festival per allargar-lo fins a la nit de Sant Joan.

Amb la meritòria efemèride com a esperó, el Tradicionàrius presenta el seu cartell més ambiciós, divers i complet dels darrers temps. Un cartell que sembla confegit amb la voluntat de mirar endarrere i endavant amb idèntica manca de complexos: de fer-ne balanç i prospectiva de futur.

Així, per a la inauguració del dia 13 de gener, el festival reunirà tots els músics que participaren a la primera edició i l'incombustible **Jaume Arnella** estrenarà un romanço per commemorar l'aniversari. Fet i fet, no serà aquesta l'única fita recordada durant el cicle: **Maria del Mar Bonet** celebrarà els cinquanta anys de trajectòria amb un concert dedicat al disc *Cavall de Foc*; cinquanta n'acompleix també el **Grup de Folk**, que ho festejarà amb l'edició d'un llibre signat per Ferran Riera; **Rosa Zaragoza** en celebrarà trenta amb un concert antològic; i la Festa dels Foguerons —un transplantament de la festa de Sant Antoni des de Sa Pobla al barri de Gràcia de Barcelona— acomplirà 25 anys amb una festassa on hi haurà representació mallorquina (**Al Mayurqa, Marjal en Festa**) i menorquina (**Maria Jesús Martí i Es Bastió de s'Illa**). Altres històrics que deixaran la seua petja al cicle seran els aragonesos **La Ronda de Boltaña**; la carismàtica banda castellana **Nuevo Mester de Juglaría**; el mestre de la tenora **Jordi Molina** que estrenarà un nou treball; el sempre inquiet **Eliseo Parra**; els incansables capitosts del folk pirinenc **El Pont d'Arcalís** juntament amb la jove fornada de l'**Orquestrina Trama**; l'eivissenc antic membre d'Uc **Isidor Marí** que actuarà amb els **Projecte Mut**; o **Els Solistes de la Costa** que retornen als escenaris per a protagonitzar una de les sis nits de ball folk que proposa el cicle juntament a formacions com els sempre inspirats

Fetén Fetén, el duet d'acordions **21 BOuTONS**, que enregistrarà un nou CD en directe, els occitans **Coriandre** o els bretons **Spontus** amb **Manu Sabaté**. La música valenciana també tindrà la seva representació amb els **Urbàlia Rurana** presentant el seu llargament esperat nou disc, **Josep Aparicio "Apa"** i la presentació del seu nou treball *Flamencianes* i el grup integrat per dones **Sis veus per al poeta** amb l'espectacle Homenatge musical a Vicent Andrés Estellés.

Entre els noms emergents que aprofitaran l'altaveu del cicle per donar a conèixer les seues propostes, destaquen l'ambiciós espectacle sonor *360º* que arriba de la mà del grup **Riu**; l'agosarada reformulació del cançoner popular mallorquí, des de paràmetres pròxims al *free jazz*, que fa **Joana Gomila**; la nova veu de la cançó aranesa **Alidé Sans**; la **Rufaca Folk Jazz Orquestra**, darrer projecte de **Sergi Vergés**; o el combo gralla-acordió de **Criatures**, guanyadors de la darrera edició del concurs Sons.

Un dels principals atractius del Tradicionàrius és la seua capacitat dinamitzadora de noves propostes, com les que poden sorgir del punt de trobada Les Vespres del dimecres que coordina **Marcel Casellas** o dels duets de La Taverna del C.A.T.; les nits de "carta blanca" atorgades a **Aleix Tobias** i **Xavier Batllés** amb **Morena**; el "ball minifolk" on un músic actual interpreta el repertori d'un músic tradicional escollit *ad hoc*; o les passejades de músics pels mercats de la Vila de cicle Folk als Mercats.

Finalment, un altre dels plats forts que trobarem és el de les col·laboracions especials: per exemple la d'Els Francolins amb la Cobla Sant Jordi materialitzada en un nou CD; l'aliança de Coetus i **Carles Dénia**; de **Quico el Cèlio**, **el Noi** i **el Mut de Ferreries** amb **la Banda Lira Ampostina**; de **Mesclat** i la **Cobla Catalana dels Sons Essencials** que s'encarregaran de l'espectacle de cloenda; o de dos noms de la cançó europea que sempre cal escriure amb majúscules: **Martin Carthy** i **Ruper Ordorika**.

A més de tot això, el Tradicionàrius estendrà també els seus tentacles per tot el territori amb les cites aliades del Garrotxinàrius d'Olot, la Violinada d'Argelaguer, el Rubrifolkum de Sant Boi de Llobregat, el Folkestoltes de Celrà, el Xàbia Folk i el Cant al Ras de Massalfassar: un magnífic exemple del model de taca d'oli amb què, des de la seua creació ara fa trenta anys, aquest indispensable festival va assolint, ben bé silenciosament, fita rere fita. Que siga per molts anys més.